

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

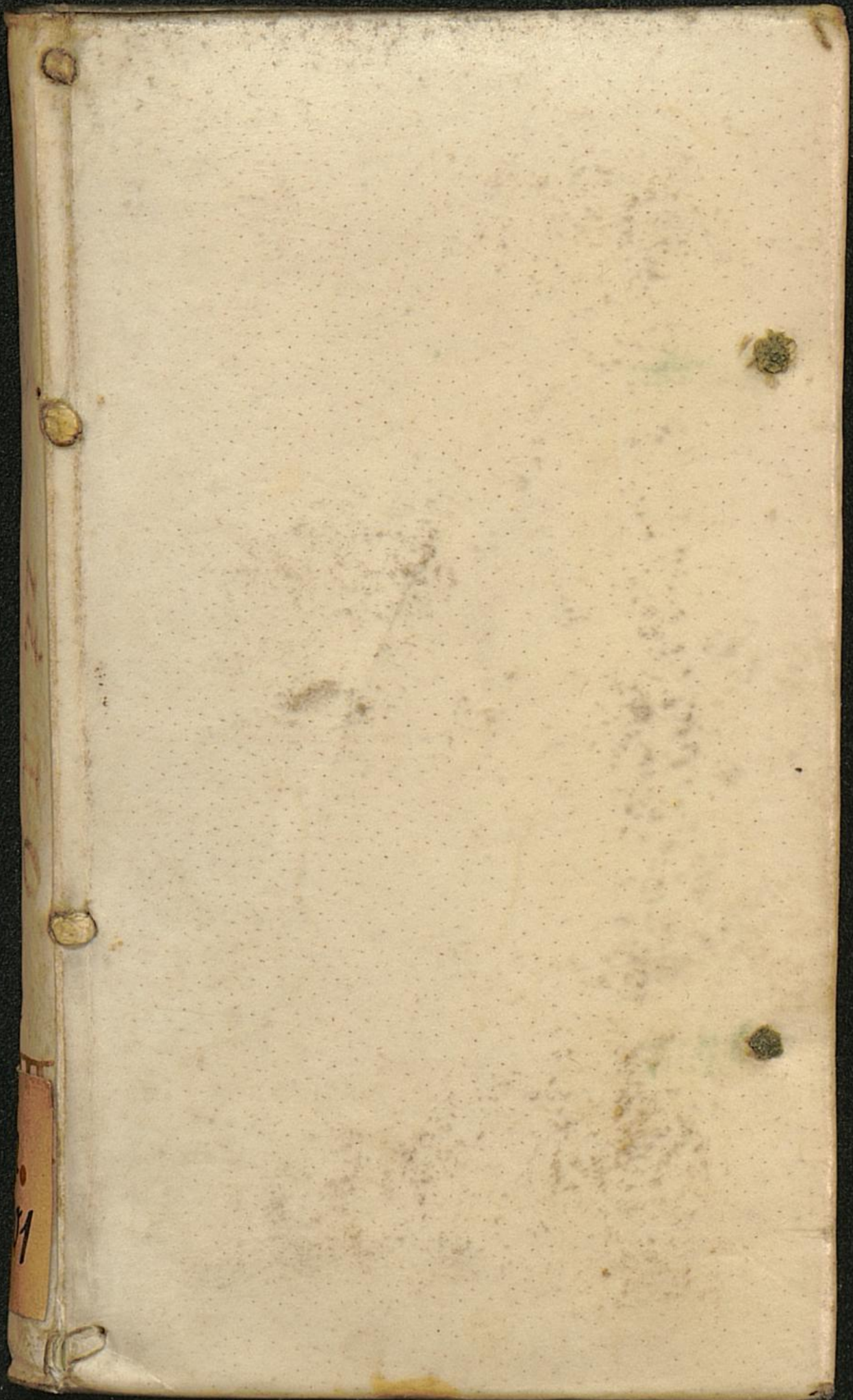
Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatvs De Homine Spirituali

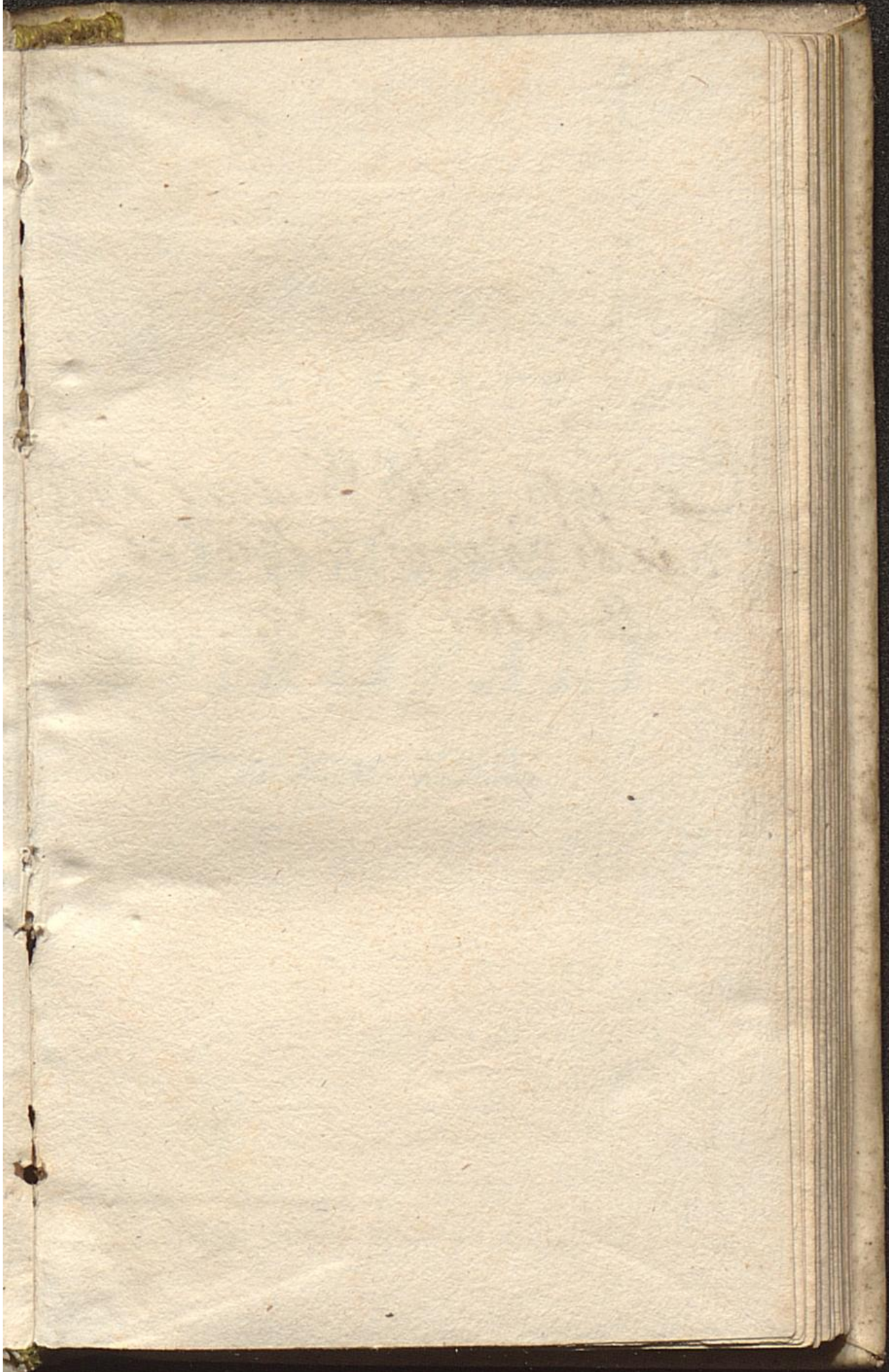
**Walenburch, Adrian van
Walenburch, Peter van**

Antverpiae, 1666

urn:nbn:de:hbz:466:1-10007

Th

Ex Legato Celsi Principis Ferd,
nandi, Episcopi Paderb. et
Monaster. No 1683.

TRACTATUS
DE
HOMINE
SPIRITUALI

Considerat. XXII.

Regij. Libr. J. S. Paderb.

T R A C T A T U S

D E

H O M I N E

S P I R I T U A L I

C O N S I D E R A T I O N E

TRACTATUS
DE HOMINE
SPIRITVALI

In viginti duas Considera-
tiones divisus.

*Huic adjuncta sunt quatuor Epistole fami-
liares de Christo Intercessore, Media-
tore, & Advocato.*

Colleg. S. S. PER *Paderb.*

ADRIANUM & PETRUM
DE WALENBURCH
Batavos.

Illius Episcopi Adrianopolitani Suffrag.
Colon. Eccle. Metrop. Canon. Senior.

Hujus Episcopi Myssiensis, Suffrag. Mo-
gunt. & Pro-vicarij Generalis.

ANTVERPIÆ

Typis Marcelis Parijs in platea dicta Ou-
de-coren-marckt sub Aurea cruce. 1666.

TRACTATUS

DE HOMINE

SPIRITUALI

In viginti duas Capitula
divisus

Ab Henrico de Silesia
Magistro in Theologia
et Philosophia

ADRIANO DE RIVERO

DE WALTERO

DE

Magistro Henrico de Silesia
Magistro in Theologia
et Philosophia

DE

ADRIANO DE RIVERO
Magistro in Theologia
et Philosophia

I N D E X

T I T U L O R U M

1. **C**onsideratio. Introductio de cognitione Iesu Christi. pag. 1.
2. Consid. Cognitionem Iesu Christi oriri ex gratia. 4.
3. Consid. De cognitione Iesu Christi in nobis. 8.
3. Consid. Fideles & pios hoc agere & operare, quod agit & operatur Christus Iesus. 16.
5. Consid. Utilitas ex precedenti consideratione. 19.
6. Consid. Christum Iesum hoc agere & operari, quod agunt & operantur fideles. 25.
7. Consid. De admiranda operatione Iesu Christi in fidelibus. 31.
8. Consid. De utilitate ex operatione Christi Iesu in fidelibus. 40.
9. Consid. In quo consistat ratio Hominis spiritualis. 55.
- * 3. 10. Con-

INDEX.

10. *Consid. Homo spiritualis dicitur à Spiritu Christi.* 60.
11. *Consid. Confirmatio viri Sancti.* 65.
12. *Consid. De varijs effectibus Spiritus Christi in fidelibus.* 68.
13. *Consid. Spirituales maximè cognosci à Spiritu pacis & mansuetudinis.* 70.
14. *Consid. De effectu conformitatis per Spiritum Christi Iesu.* 79.
15. *Consid. De operationibus Spiritus Iesu Christi circa externa.* 86.
16. *Consid. Spiritualibus promittitur resurrectio.* 94.
17. *Consid. De solatio Spiritus Dei in Filijs Dei.* 99.
18. *Consid. Qualem habemus certitudinem de Spiritu Christi in nobis.* 111.
19. *Consid. Vnde factum sit, quod Apostolus Paulus hanc materiam, præ cæteris, late tractaverit.* 118.
20. *Consid. Elucidatio præcedentium ex descriptione extremi Iudicij.* 122.
21. *Consid. De unitate Christi Iesu cum Ecclesiæ Ministris.* 128.
22. *Con*

INDEX.

22. *Consid. De divinissima unione Christi Iesu cum fidelibus per S S. Eucharistia Sacramentum.* 133.
Conclusio. 138
Epistola familiares quatuor, de Christo Intercessore, Mediatore, & Advocato. 141.

AP.

APPROBATIO.

TRactatus, *De Homine spirituali*
cum adjunctis quatuor Epistolis fa-
miliaribus de Christo Intercessore, Mediato-
re, & Advocato è diviti Reverendis-
simorum Dominorum Adriani &
Petri de Walemburgh Thesauro
depromptus, Devotionis spirat fer-
uorem, quo novus homo, interior,
& cœlestis, spirituales habet profe-
ctus in Christo, non annis distinctas
ætates; cui nihil aliud, quàm ad-
hærere Deo, bonum est. Dignissi-
mum ideò, & typi beneficio in om-
nium profectum prodeat, judico.
Muguntiaë ultimâ Martij, Anno
1665.

F. BONAVENTURA GOFFA
S. Th. Lector Iubilatus,
pro tempore Guardianus.

DE HOMINE SPIRITVALI

CONSIDERATIO I.

*Introductio de cognitione IESU
Christi.*

1. Otitiæ naturales sunt
variæ, multæque pro
scientiarum multitu-
dine, ac varietate pau-
latim declaratæ. Cùm enim dona
naturę non essent in omnibus æqua-
lia, etiam res naturales alij alijs con-
siderarunt profundius, examinerunt
solidius, contulerunt exactius.

2. Aliæ versantur circà existen-
tiam rerum, & inquirunt cursum
stellarum, earumque operationes
observant; aliæ naturam animalium,
& aliorum viventium; aliæ etiam
insensibilium constitutionem inqui-
runt;

A

runt;

2 *De Hmine spirituali.*

runt; & à causis ad effectum, ab effectis ad causam procedunt.

3. Aliæ inexhaustam mechanicarum tractationum multitudinem complectuntur. Aliæ utilitatem rerum naturalium, ad medendum corporibus, per multas experientias perpendunt, naturæ afflictæ per naturam succurrentes. Aliæ civile regimen assumunt, pro conservanda societate humana; docetque secundum leges, testes, & testimonia pronunciare.

4. Sed præter naturales notitias, alia supernaturalis est, & dicitur; quòd per naturæ vires ad eam non perveniatur; & non nisi per revelationem divinam obtineatur. Hæc propter excellens objectum, inter omnes eminent, ut quæ singulari modo à Deo proveniat, singulari modo Deum, ac res divinas, in tenebris fidei, quasi in speculo, intueatur; ipsamque animam ad contemplandam claritatem Dei, mediante

diante humiliatâ majestate perducatur.

5. Omnem verò supernaturalem notitiam statuit Apostolus esse quærendam in Christo Iesu, unigenito Patris, qui est benedictus in secula: (a) *in quo sunt omnes thesauri sapientie & scientie absconditi.* Ut omni diligentia, excitante, cooperanteque Deo, ad eam conaremur pervenire: (b) *quia in ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter.*

6. Ideò dixit Apostolus: *Non iudicavi me scire aliquid inter vos: nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum.* Et nos aliud non sciamus, nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum. Non est necesse, ut simus sapientiores Apostolo inter fideles versante, fideles instruente. Si debite noverimus Iesum Christum, erimus participes omnium thesaurorum sapientie.

(a) Coloss. 2. 3. (b) Ibid. v. 9. Vid. S. Leon. Serm. 15. de pass. Dom. Biblia Patr. Tom. 5. Part. 2. pag. 843.
1. Cor. 2. 2.

4 *De Homine spirituali*
pientiae & scientiae, in ipso abscon-
ditorum, participes divinae pleni-
tudinis, ipsi plenissimè, adeoque
corporaliter inhabitantis.

7. Rogo Deum, ut mihi gratiam
concedat, quâ hanc materiam de-
bitè proponam; Lectorque eam uti-
liter expendat; & Deo gloriam tri-
buat, siquidem hac occasione in no-
titia Christi IESU profecerit.

CONSIDERATIO II.

*Cognitionem IESU Christi oriri
ex gratia.*

1. **N**otitiam Christi IESU, sa-
luti nostræ, perfectionique
necessariam, nemo valet acquirere
naturalibus viribus, naturali scien-
tia, aut diligentia; ut quæ miseri-
cordi gratiæ in solidum debeatur.
Et sic, (a) *Nemo potest dicere, Domi-
nus IESUS: nisi in Spiritu sancto.*

2: Ideò

(a) 1. Cor. 12. 3.

Consideratio II. 5

2. Ideò rogandus est Deus in corde contrito & humiliato, in corde suam miseriam & impotentiam agnoscente, ut det nobis Spiritum suum bonum, sine cuius ope fieri non potest, ut Iesum cognoscamus, tanquam Dominum nostrum, qui nos pretioso suo sanguine acquisivit, & æternæ salutis adipiscendæ capaces reddidit.

3. Hoc est, quod Apostolus pro fidelibus rogat: (a) *Deus gloria, des vobis spiritum sapientiæ & revelationis, in agnitionem ejus, illuminatos oculos cordis vestri, ut sciatis quæ sit spes vocationis ejus, & quæ divitiæ gloriæ hereditatis ejus in sanctis, & quæ sit supereminens magnitudo virtutis ejus in nos qui credimus secundum operationem virtutis ejus, quam operatus est in Christo.*

4. Est supereminens magnitudo virtutis divinæ, quâ Deus in nobis fidem operatur: qui & credimus se-

A 3 cun-

(a) Ephes. 1. 16.

6 *De Homine spirituali*
cundum operationem virtutis ejus;
donati spiritu sapientiae, & revela-
tionis à Deo gloriae; qui illuminat
oculos cordis nostri, ut sciamus
spem vocationis nostrae, & habea-
mus fiduciam obtinendae hæredita-
tis amplissimæ & gloriosæ, Sanctis
in Christo præparatæ.

5. Hanc eandem gratiam alio
modo precatur fidelibus Apostolus:
(a) *Hujus rei gratia flecto genua mea ad*
Patrem Domini nostri IESU Christi, ex
quo omnis paternitas in calis & in ter-
ra nominatur, ut det vobis secundum
divitias gloriae suæ, virtutem corrobo-
rari per spiritum ejus in interiore ho-
mine: Christum habitare per fidem in
cordibus vestris, in charitate radicati
& fundati, ut possitis comprehendere
cum omnibus Sanctis, quæ sit latitu-
do, & longitudo, & sublimitas, &
profundum, scire etiam supereminentem
scientiæ charitatem Christi, ut implea-
mini in omnem plenitudinem Dei.

6. Ita-

(a) *Ephes. 3. 14.*

6. Itaque gratia cognitionis IESU Christi petenda est à Deo Patre, ut nos, secundum divitias gloriæ suæ, corroboret per spiritum, quatenus Christus per fidem habitet in cordibus nostris; per fidem, quæ habet adjunctam spem & fiduciam; per quam radicamur, & fundamur in charitate; per quam comprehendimus, quantum homini in hac vita fas est, universas Dei magnitudines, & supereminentem scientiæ charitatem Christi.

7. Quia verò in Christo IESU supereminens est charitas, quâ semetipsum tradidit pro nobis peccatoribus; vocat eam charitatem scientiæ, quòd juxtà omniscientiam divinam, major charitas nobis peccatoribus impendi non poterat. Ideò Apostolus nos vult perspectam habere eam scientiæ IESU Christi charitatem, ut per eam impleamur in omnem plenitudinem Dei.

CONSIDERATIO III.

De cognitione IESU Christi
in nobis.

1. **I**nter omnia naturaliter nota, nihil cognoscimus certius, & evidentiùs, quàm nosipfos esse. Esse autem nostrum, & notitiam nostræ existentiaë diligimus. Nihil scit, qui se esse non cognoscit. Imò. nescio an existat, qui suam existentiam ignorat.

2. Elucido idipsum. Nam (a) & nos quidem in nobis, tamen si non equalem imò valdè longeque distantem, neque coæternam, & quò brevius totum dicatur, non ejusdem substantiaë, cujus est Deus, tamen qua Deo nihil sit in rebus ab eo factis naturâ propiùs, imaginem Dei, hoc est summæ illius Trinitatis, agnoscimus, ad huc reformatio-
ne

(a) S. Augustinus. de civit. Dei lib. II. cap. 26. col. 678. E.

Consideratio III.

ne perficiendam, ut sit etiam similitudine proxima.

3. Nam & sumus, & nos esse novimus, & nostrum esse atque nosse diligimus. In his autem tribus, quæ dixi, nulla nos falsitas verisimilis turbat. Non enim ea sicut illa quæ foris sunt, ullo sensu corporis tangimus, veluti colores videndo, sonos audiendo, odores olfaciendo, sapes gustando, dura & mollia contrectando sentimus, quorum sensibilibus etiam imagines eis simillimas, nec iam corporeas cogitatione versamus, memoriâ tenemus, & per ipsas in istorum desideria concitamur: sed sine ulla phantasiarum vel phantasmatum imaginatione ludificatoriâ, mihi esse me, idque nosse & amare certissimum est.

4. Nulla in his veris Academicorum argumentorum formido, dicentium: Quid si falleris? Si enim fallor, sum. Nam qui non est utique nec falli potest: ac per hoc sum, si fallor. Quia ergo sum qui fallor, quomodo esse me fallor,

10 De Homine spiritali

quando certum est esse me, si fallor. Qui ergò
essem qui fallerer, etiam si fallar, procul-
dubiò in eo quod me novi esse, non fallor.

5. Consequens est autem, ut etiam
in eo quod me novi esse, non fallar.
Sicut enim novi me esse, ita novi etiam
hoc ipsum nosse me. Eaque duo cum amo,
eundem quoque amorem quiddam ter-
tium nec imparis estimationis eis quas
novi rebus adjungo. Neque enim fallor
amare me, cum in his quæ amo non fal-
lar. Quanquam etsi ista falsa essent, fal-
sa me amare, verum esset. Nam quo pa-
cto reprehenderer, & rectè prohiberer
ab amore falsorum, si me illa amare
falsum esset? Cum verò illa vera atque
certa sint, quis dubitet, quòd eorum,
cum amantur, & ipse amor verus &
certus est? Iam porrò nemo est qui esse
se nolit, quàm nemo est qui non beatus
esse velit. (a) Quomodo enim potest
beatus esse, si nihil sit?

6. Post

(a) Vid. Claudian. Mamert. de
statu Anima lib. 1. cap. 26. Bibl. Patr.
Tom. 5. pag. 262.

6. Post existentiam nostram, notitiam de nostra existentia, amorem nostræ existentia ejusdemque notitia, quibus imago Sanctissimæ Trinitatis exprimitur, nihil certius novimus, quàm nos agere & operari. Dum enim sensibus non impeditis, integrisque facultatibus operamur, perspicuè cognoscimus, quòd operemur. Et sic dixit vir Sanctus: (a) *Nemo quod facit, nescit.*

7. Utrumque breviter completitur Apostolus; 1. Corint. 2. 11. *Quis hominum scit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in ipso est?* Excepto Deo omniscio, & cordium renumque scrutatore, nemo tantam notitiam habet de alio, quantam habet de seipso.

8. Si ergò demonstravero, fideles & pios hoc esse, quod IESUS Christus est: vel *Iesum Christum* hoc esse, quod fideles & pij sunt: consequens

(a) S. Hilarius *contr. Constant. in fin. col. 301. f.*

sequens erit, fideles & pios, hoc cognoscere, quod IESUS Christus cognoscit; hoc amare, quod IESUS Christus amat; hoc agere & operari, quod IESUS Christus agit & operatur: sicut & hoc consequens erit, *Christum Iesum* hoc cognoscere, quod fideles cognoscunt; *Christum Iesum* hoc amare, quod fideles amant; *Christum Iesum* hoc agere & operari, quod fideles agunt & operantur.

9. Audax quibusdam videbitur ista sequela; & tamen ab identitate essendi pendat identitas cognoscendi, amandi, & operandi. Cumque identitas illa in Scripturis divinis apertissime tradatur; bonis Christianis deberet esse notissima; utpotè plena dignitatis, plena utilitatis, plena consolationis.

10. Tradit eam doctrinam Apostolus: (a) *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis. Plærìque Galatæ à sinceritate fidei*

(a) Gal. 4. 5.

fidei defecerant, jungentes Christianismo observationem legis Moyſaicæ : deſierant eſſe quod erant : confidebat tamen Apoſtolus, eos ad priorem ſtatum poſſe reduci. Ideò laborat, ideò parturit, ut filij perſi perſi diti reducantur, fiantque quales fuerant ; ut Chriſtus IESUS, per tranſgreſſionem ab eorum cordibus exclusus, per obedientiam fidei, priorem formam in eorum cordibus reciperet.

II. Effectus iſtius parturitionis eſt Chriſtus in fidelibus, & intima unio inter Chriſtum & fideles, quam efficaciffimè deſcribit Apoſtolus :
 (a) *Nemo unquam carnem ſuam odio habuit : ſed nutrit & fovet eam, ſicut & Chriſtus Eccleſiam, quia membra ſumus corporis eius: & de carne eius & de offibus eius.* Quia Chriſtus IESUS idem eſt cum fidelibus, in quorum cordibus formatur ; ideò ſequitur in cordibus fidelium notitia Chriſti :

Non

(a) *Ephes. 5. 29.*

(a) Non iudicavi me scire aliquid inter vos: nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum. Et quia notitiam existentie sequitur amor ejusdem existentie; verissimè dixit Apostolus: *Nemo unquam carnem suam odio habuit*: neque enim possumus odisse quod sumus; sed quia necessariò amamus quod sumus, unusquisque *carnem suam nutrit & fovet*. Cùm autem simus membra Christi; hoc est, corporis ejus, quod est Ecclesia; atque ita *de carne ejus & de ossibus ejus*; fieri non potest, ut Christus non diligat fideles Ecclesiam constituentes; & ipsam notitiam de fidelibus Ecclesiam constituentibus.

12. Testante Apostolo; (b) *Christus caput est Ecclesie*. Totus Christus est caput & corpus; non caput sine corpore, nec corpus sine capite. (c) Hoc igitur est Christus, quod fideles,

(a) 1. Cor. 2. 2. (b) Ephes. 5. 23.
(c) Vide Cæsarium. *Dia. 3. Bibl. Patr. Tom. 4. pag. 670. H. & infra Consid. 18.*

fideles, de carne ejus, & de ossibus ejus; hoc vicissim fideles quod Christus. Novit Christus existentiam suam in fidelibus: noverunt fideles existentiam suam in Christo. Docente Apostolo, Christus amore necessario amat fideles, amans quod est: & vicissim fideles, manentes fideles, necessario amant Christum, amantes quod sunt.

13. Identitatem illam evidentiùs declarat Apostolus: (a) *Sicut corpus unum est, & membra habet multa, omnia autem membra corporis cum sint multa; unum tamen corpus sunt: ita & Christus. Etenim in uno spiritu omnes nos in unum baptizati sumus. Vides, Christum esse unum corpus mysticum, constans ex multitudine fidelium, eodem spiritu unitorum; quemadmodum corpus naturale unum est, ex multis membris coadunatum. Magna dignitas fidelium:* (b) *Vos estis corpus Christi, & membra de membro.* CON-

(a) 1. Cor. 12. 12. (b) Ibid. v. 27.

CONSIDERATIO IV.

*Fideles & pios hoc agere & operari,
quod agit & operatur Christus*

I E S U S.

1. **O** Stendi breviter, fideles & pios hoc esse, quod est Christus IESUS, & consequenter hoc cognoscere, hoc amare, quod cognoscit, & amat Christus IESVS; de quibus & in sequentibus incidenter erit sermo. Sequitur, ut demonstrem, fideles ac pios hoc agere & operari, quod agit & operatur Christus IESUS. Quia verò in Christo IESU elucent ejus passiones, quas voluntariè sustinuit, nullus mirabitur, si passiones illas operationibus IESU Christi annumerem; ipso Apostolo, quasi ad objectum attributionis, omnem suam notitiam ad Christum crucifixum transferente,

2. *Credimus Christum Iesum esse*

mor-

mortuum. Sed & Apostolus dicit,
 (a) *An ignoratis fratres, quia quicumque baptizati sumus in Christo IESU, in morte ipsius baptizati sumus?* Ponit illud, tanquam rem fidelibus notissimam, ideoque addit; (b) *Mortui sumus cum Christo.* (c) Quia scilicet caput fidelium est Christus; ideo quod dicitur de capite, etiam tribuitur membris, per communicationem ejusdem spiritus unitis. Atque indè sic argumentatur divinus Apostolus: (d) *Si unus pro omnibus mortuus est, ergò omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus.* Moriuntur omnes homines in Christo, nec est infidelis, paganus, & peccator, qui cum Christo eatenùs non moriatur, ut fiat capax gratiarum ex meritis Christi descendentiũ. Sed per hoc non fiunt membra sub capite Christo; non incorporantur Christo per com-

(a) Rom. 6. 3. (b) Ibid. v. 8. (c) Vid. S. Ambros. lib. 2. de Sacram. cap. 5. To. 4. col. 360. M. (d) 2. Cor. 5. 14.

communicationem spiritus Christi, nisi in ipsius morte baptizentur.

3. Sicut fideles moriuntur cum Christo IESU, ita cum eodem sepeliuntur; teste rursus Apostolo;
 (a) *Consepulti sumus cum illo per Baptismum in mortem.* Quod & repetit,
 (b) *Consepulti ei in baptismo.*

4. Qui moriuntur & sepeliuntur cum Christo IESU, cum eodem ad meliora, majoraque transeunt. Nam
 (c) *Deus qui est dives in misericordia, propter nimiam charitatem suam quã dilexit nos, & cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos Christo, cuius gratia estis salvati, & conresuscitavit & consedere fecit in caelestibus in Christo IESU, ut ostenderet in seculis supervenientibus abundantes divitias gratia suæ in bonitate super nos in Christo IESU.*

5. (d) Explicat Apostolus modo
 eximio

(a) Ro. 6. 4. (b) Coloss. 2. 12 (c) Eph. 2
 4. (d) Vid. S. Leon. Ser. 1. de Ascens.
 Dom. Bibl. Patr. To. 5. Part. 2. p. 851. B

Consideratio IV. 19

eximio Dei misericordiam ergà fideles; divitias bonitatis ejus exaltans; charitatem ab excessu commendans; quòd adeò dilexerit peccatis mortuos, ut eos Christo convivificaret, hoc est, eâdem vitâ spirituali cum Christo viverent, & in Christo viverent, & in Christo resuscitarentur; cum Christo, & in Christo sederent in cælestibus, tanquam membra in suo capite; & sic Deus ostēderet futuris seculis abundantes gratiæ suæ divitias super fideles effusas, quatenùs Christo IESU uniuntur & incorporantur; quoniam
(a) *ipse est caput corporis Ecclesiæ.*

CONSIDERATIO V.

Utilitas ex præcedenti Consideratione.

I. **A** Postolus multiplicem deducit utilitatem ex unione fidelium cum Christo IESU. Audiamus

(a) *Coloff. 1. 18.*

diamus magistrum, qui nobis ideò nostram manifestavit in Christo Iesu dignitatem, ut vita nostra eidem conformaretur.

2. Ecce enim quid dicat; (a) *Quo modo Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus.* Quicumque surrexerunt cum Christo à mortuis, tenentur ad novitatem vitæ. Cùm essemus mortui peccatis, voluit Deus mortem nostram morte Christi superari; ut eidem morti per Baptismum uniti, per gloriam Patris à mortuis resuscitemur, & resuscitato Christo usque ad summos cælos maneremus incorporati; quò nobis liceat cum Apostolo dicere: (b) *Nōstra conversatio in cælis est.*

3. Quomodo utendum sit istâ instructione, docet Apostolus: (c) *Hoc scientes quia vetus homo noster simul crucifixus est, ut destruat corpus peccati.*

(a) Rom. 6. 4. (b) Philip. 3. 20.

(c) Rom. 6. 6.

cati. Qui novit magnitudinem peccati, quod nos in servitutem, mortemque traxit, meritò considerat veterem hominem misericorditer *simul* crucifixum, idque in eum finem, ut corpore peccati in Christo, & per Christum semel destructo, id ipsum magis, magisque annihiletur.

4. (a) Quia *simul* cum Christo crucifixi sumus; Tota Ecclesia tanquam universale sacrificium, offertur Deo per Sacerdotem magnum, qui etiam seipsum obtulit in passione pro nobis, ut tanti capitis corpus essemus secundum formam servi. Hanc enim obtulit: in hac oblatus est, quia secundum hanc mediator est, in hac Sacerdos, in hac sacrificium est.

5. Et proinde (b) *Ita existimate, vos mortuos quidem esse peccato: viventes*

(a) Vid. S. August. *de Civit. Dei. lib. 10. cap. 6.* (b) *Rom. 6. 11.* Vid. S. Paulin. *Epist. 4. Bibl. Patr. Tom. 5. pag. 156. G.*

ventes autem Deo in Christo IESU. Magnum motivum, ad abstinendum à peccato, quod nosipfos consideremus, ut mortuos peccato: magnū motivum ad ambulandum in novitate vitæ, quòd nosipfos consideremus ut viventes, non nobis, sed Deo in Christo IESU, quatenùs vivamus dignè Deo, cujus unigenito per communionem spiritus sumus uniti.

6. Considerantes unionem nostram cum Christo IESU crucifixo, quid nos retardet, quò minùs prompto animo feramus adversitates, persecutiones externas, turbationes internas, angustias, & tædia in divino isto consortio? Exhortatur ad hoc Apostolus: (a) *Semper mortificationem IESU Christi in corpore nostro circumferentes, ut & vita IESU manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos qui vivimus in mortem tradimur propter Iesum: ut & vita IESU manifestetur in carne nostra mortali.*

7. Ostendit, adversitates & tribulationes
(a) 2. Cor. 4. 10. bulatio-

bulationes Christianorum esse accipiendas ut mortificationes Christi IESU; quasi ipse IESUS Christus in fidelibus mortificaretur, fidelesque sibi assimilaret, ut vitam, quam in terris egit, in fidelibus manifestet. Dum enim fideles in mortem traduntur propter *Iesum*, exhibent in sua carne mortali, qualis olim fuerit in his terris vita IESU.

8. Fidelis in novitate vitæ ambulans, & Christi IESU mortificationem circumferens, toto affectu exclamat cum Apostolo; (a) *Christo confixus sum cruci*. Repudiat mundi inanem vanitatem, fallaces divitias, & falsas delicias: quid enim sustinenti ignominiam crucis Christi, cum honoribus? quid in exspoliata nuditate crucifixo, cum divitijs? quid agonizanti, cum delicijs?

9. Honores mundi, ejusdemque divitias & delicias contemnit Apostolus Christo IESU suo unitus;

(a) *Mihi*

(a) *Gal. 2. 19.*

(a) *Mihi absit gloriari nisi in cruce Domini nostri IESU Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Omnis gloria veri fidelis, omnis possessio veri fidelis, omnes deliciae veri fidelis, constituendae sunt in cruce Domini nostri IESU Christi. Qui enim crucifigitur cum Christo IESU, unum efficitur cum Christo IESU, & summæ dignitatis ejus, infinitarum possessionum, & cælestium consolationum fit particeps.

10. Quia verò fideles, cum Christo crucifixi, ignominiam crucis portant; à mundo, non intelligente gloriam crucis, inter stultos reputantur. Sed & vicissim, fideles, cum IESU Christo crucifixi, ipsum mundum reputant crucifixum, ejusque splendorem, delicias, & blandimenta pro stercore habet.

11. Experitur quidem fidelis graves difficultates, Christo IESU suo confixus cruci, ita ut quandoque & tædeat

(a) *Galat. 6. 14.*

tædeat vivere : sed quod grave est corpori, vel leve est animo suprâ omnes difficultates elevato; vel tam dignum reputatur, propter confortium Iesu Christi, ut etiam in pressuris suis cum ingenti consolatione exclamet; (a) *Ego stigmata Domini Iesu in corpore meo porto.*

CONSIDERATIO VI.

Christum Iesum hoc agere & operari, quod agunt & operantur fideles.

1. **N**on sufficiebat misericordiæ divinæ, fideles ad tantam dignitatem elevare, ut ipsi hoc censerentur agere, & pati, quod *Christus Iesus* agit & patitur; sed voluit, secundum divitias gratiæ suæ, hoc operari & pati unigenitus Patris *Christus Iesus*, quod fideles operantur, & patiuntur.

2. *Christus Iesus* vivit in fidelibus,

(a) *Galat. 6. 17.*

bus, declarante Apostolo; (a) Si quis spiritum Christi non habet; hic non est ejus. Fideles habent spiritum Christi; & Christus, per spiritum suum, hoc efficitur, quod sunt fideles, ut fideles non amplius sibi sint, sed Christo.

3. Sed quomodo vivit Christus in fidelibus? (b) Si autem Christus in vobis est: corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus verò vivit propter justificationem. Homo peccator mortuus est corpore & spiritu: fidelis, propter peccatum, quod habuit, & reliquias peccati, quibus gravatur, corpore mortuus est; quia corpora nostra, in pœnam peccati, indies moriuntur, donec anima à corpore dissolvatur; spiritus verò hominis fidelis vivit propter justificationem, hoc est, propter gratiam Dei internè renovantem, & spiritum vitæ, seu principium vitæ infundentem; quod est

(a) Rom. 8. 9. (b) Ibid. v. 10.

est spiritus Christi per quem Christus in nobis est, vivit, amat, & operatur.

4. Nam vitam sequitur operatio, & de hac dicit Apostolus; (a) *Ego quidem absens corpore, præsens autem spiritu, iam indicavi ut præsens, eum qui sic operatus est, in nomine Domini nostri IESU Christi, congregatis vobis & meo spiritu cum virtute Domini nostri IESU.* Magna dignitas hominis spiritualis, ut absens corpore, sit præsens spiritu; & ut præsens iudicet in nomine IESU Christi: neque tamen tam ipse iudicet, quàm Dominus Iesus Christus, cum cuius virtute iudicat, Christo IESU principaliter per suum Ministrum iudicante.

5. Ecce quantâ confidentiâ dicat Apostolus Christum in se operari: (b) *An experimentum quaritis eius, qui in me loquitur Christus: qui in vobis non infirmatur, sed potens est in vobis? Christus IESUS in fidelibus est potens, &*

B 2

infirm-

(a) 1. Cor. 5. 3. (b) Cor. 13. 3.

infirmus : potens in operatione variarum virtutum per spiritum suum; infirmus per tolerantiam tribulationum. *Christus Iesus* in Corinthijs non infirmabatur, neque exonebatur gravibus difficultatibus; sed potens erat in Corinthijs, per operationem multiplicium gratiarum: ideoque magis tenebantur agnoscere *Christum Iesum* in Apostolo loquentem, qui infirmabatur in Apostolo;
 (a) *Nam & nos infirmi sumus in illo.*

6. Illud autem est unum de experimentis, quod *Christus* loquitur in suis Ministris, si in illis infirmetur; ita ut Ministri pro se nihil glorientur; sed glorientur in infirmitatibus suis, glorientur in cruce Domini sui.

7. Atque hinc Apostolus, tanquam Christo confixus cruci, pronunciat;
 (b) *Vivo autem iam non ego: vivit verò in me Christus.* Debemus, per gratiam
 Dei,

(a) *Ibid. v. 4.* (b) *Galat. 2. 20.*

Dei, exire à nobisipfis, ut meliores redeamus. Debemus deserere, quod sumus, ut efficiamur quod meritò simus. Eximus à nobis, si cum Christo crucifigimur. Deserimus nosipfos, si cum Christo in cruce morimur. Si autem cum Christo crucifigimur, & morimur; iam resurgentes in Christo, & cum Christo, verè vivimus; nec tamen nosipsi vivimus, quia velut homo non vivit, sed vivit in nobis Christus. Felix commutatio, quando desinit homo vivere in seipso, ut in ipso vivat Christus, & ipse in Christo.

8. Hoc fideles agnoscebant in Apostolo, quod Apostolus in seipso: ideoque scribit: (a) *Scitis quod per infirmitatem carnis evangelizavi vobis iampridem: Tentationem vestram in carne mea non sprevisi, sed sicut Angelum Dei accepistis me, sicut Christum Iesum.* Videbant fideles Apostolum per in-

B 3

firmi-

(a) Galat. 4. 13.

firmitatem carnis prædicantem, & indè tentabantur: sed considerantes *Iesum Christum* in infirmitate Apostoli infirmari; indè magis suscipiebant Apostolum, undè secundùm hominem videbatur non suscipiendus: & perpendentes unionem fidelium in Christo, infirmitatem Apostoli suam reputabant, & tentationem suam in carne Apostoli non spernebant; sed eo magis suscipiebant Apostolum ut Angelum Dei, & ipsum *Iesum Christum*. Ergò *Iesus Christus* in fidelibus infirmatur, & per infirmitates exaltatur: sicut per passionem & crucem suam exaltatus est. Et hoc est, quod dicit Apostolus: (a) *Magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam, sive per mortem.*

(a) *Philip. 1. 20.*

CON-

CONSIDERATIO VII.

*De admiranda operatione Christi
in fidelibus.*

1. **N**isi operatio fidelium, esset operatio Christi in fidelibus, non diceret Apostolus: (a) *Desidero videre vos, ut aliquid impertiar vobis gratiæ spiritualis.* Cùm enim solius Dei sit, impertiri gratiam spiritualem; non diceret, se velle impertiri gratiam spiritualem, nisi se Christo unitum crederet, ipse per Christum operans, quod Christus in ipso operabatur.

2. Ampliùs etiam profitetur Apostolus; (b) *Non ut confundam vos, hæc scribo: sed ut filios meos charissimos moneo. Nam si decem millia pædagogorum habeatis in Christo: sed non multos patres. Nam in Christo IESU, per Evangelium ego vos*

B 4 *genui.*

(a) *Rom. 1. 11.* (b) *1. Cor. 4. 14.*

genui. Ecce, Apostolus se dicit patrem fidelium; dicit, fideles esse suos filios; dicit, se eos genuisse in Christo Iesu, hoc est, Apostolum in Christo viventem, Christumque in Apostolo operantem eos per Evangelium genuisse; ita, ut qui essent filij Christi, essent etiam filij Apostoli, propter identitatem operationis ab Apostolo & Christo provenientes. Possetne maius aliquid dici de operatione Christi in fidelibus, & de operatione fidelium in Christo?

3. Superest tamen, undè quilibet de miserationibus Domini meritò obstupescat. Apostolus loquitur, audiamus; (a) *Adimpleo ea quæ desunt passionum Christi, in carne mea pro corpore eius quod est Ecclesia.* Deestne aliquid passionibus Christi, quod Apostolus dicat, se ea adimplere, quæ desunt; & quidem in carne sua, & quidem

(a) *Coloss. 1. 24.*

dem pro Ecclesia? Absit, ut dicamus, meritum passionum Christi non fuisse sufficiens pro peccatis mundi, pro salute mundi. Sed *Christus Iesus*, qui in persona sua passus est, etiam voluit in fidelibus pati, & in corpore suo pati, quod est Ecclesia. Et sic respectu voluntatis Christi, volentis in fidelibus pati, hoc totum deest ejus passionibus, quod nondum passus est in fidelibus, & quod in fidelibus statuit pati usque ad finem mundi

4. Apostolus hoc patitur in carne sua, & Christus hoc patitur in carne Apostoli, quod statuerat in carne Apostoli pati, ut adimpleret quæ deerant passionum Christi, non in cruce Christi perpessarum, sed secundum voluntatem Christi in fidelibus ferendarum: decreverat enim *Christus Iesus* etiam in fidelibus pati, ut fructum passionis suæ, in cruce toleratæ, iteratò patiens,

Ecclesiæ suæ applicaret. Et hoc innuit Apostolus in sequentibus ;
 (a) *Vt exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo IESU.*

5. Superest & alia operatio Christi in fidelibus consideranda, de qua dicit Apostolus : (b) *Etsi corpore absens sum : sed spiritu vobiscum sum, gaudens & videns ordinem vestrum.* Constat, Apostolum fuisse absentem corpore à Colossensibus: quomodo autem spiritu ijs præsens fuerit, non facile explicatur. Potest quidem dici spiritu præsens Colossensibus, propter eundem spiritum Christi, qui erat in Apostolo, & in Colossensibus: sed illa præsentia non infert cognitionem ordinis, nec gaudium ex illa cognitione proveniens.

6. Quantum capio, latet hic admiranda Dei dispositio, per Apostolum singulari modo operantis spiritus Dei ipse Deus est, in cordibus fide-

(a) *Ibid. v. 28.* (b) *Coloss. 2. 5.*

fideliū diffusus ubi vult spirans, quomodo vult spirans. Spiritus Dei, animis fideliū unitus intimè, multipliciter operatur in animis fideliū, & cum animis fideliū, induens eos virtute ex alto

7. De eo dicit Apostolus; (a) *Nobis revelavit Deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia scrutatur: etiam profunda Dei. Maxima quæque scrutantur fideles, Deo per spiritum suum revelante, & in profunditatem cognitionis divinæ pias animas introducete.*

8. Potest ergò dici, quod Deus, per Spiritum suum revelans, ordinem Colossensium Apostolo ostenderit, de quo, in spiritu viso, fuerit gavisus. Sed ita non videtur teneri proprietas sermonis Apostolici: quia secundùm eam explicationem, potius dicendi erant Colossenses cum Apostolo, cui ista ratio-

ne.

(a) 1. Cor. 2. 10.

ne in ipsius Spiritu fuissent præsentes : cum tamen Apostolus dicat : *Spiritu vobiscum sum.*

9. Imploremus ergò gratiam Dei, ut sciamus, quid sit ; *Spiritu vobiscum sum* ; gaudens, & videns ordinem vestrum : nam & alibi similem habet loquendi modum. (a) Videtur dici posse, quod Spiritus Apostoli, conjunctus Spiritui divino, per gratiam singularem, fuerit simul in duobus locis, utrobiq̃ue sibi præsens, utrobiq̃ue operans. Sic quippe tenetur verborum proprietates, nec sequitur aliquod incommodum ; sed statuitur omnipotentissima Dei operatio in Apostolo, & per Apostolum. Servatur verborum proprietates, uti per se patet : sic enim, licet corpore absens, verè erat Spiritu præsens Colossensibus, quemadmodum

(a) 1. Cor. 5. 3.

Vid. Claudian. Marmer. *de stanzanim. lib. 2. cap. 12. Tom. 5. pag. 970. B.*

dum præsens erat Corinthijs, in spiritu cum illis congregatus, cum virtute Domini IESU. Non sequitur aliquid incommodum; quia non est res impossibilis omnipotentiae divinæ; sed plurimum faciens ad extolendam misericordiam Dei in suis Sanctis.

10. Dixi, mihi videri, hoc dici posse: sed & existimo id esse affirmandum, quod dicat de seipso Apostolus: (a) *Scio hominem in Christo antè annos quatuordecim (sive in corpore, sive extrà corpus, nescio: Deus scit.) raptum huiusmodi hominem usque ad tertium cælum. Et scio huiusmodi hominem (sive in corpore, sive extrà corpus, nescio: Deus scit) quoniam raptus est in paradysum: & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui.*

11. Raptus fuit Apostolus in tertium cælum; raptus fuit in paradysum; ubi audivit arcana verba: & tam

(a) 2. Cor. 12. 2.

tam certus fuit de sua præsentia in tertio cælo, de sua præsentia in paradiso, de auditione arcanorum verborum, ut de illis omnibus non potuerit dubitare. De modo autem suæ præsentia in tertio cælo, in paradiso, non habebat Apostolus certitudinem; describens duplicem modum, qui Deo fuerit possibilis, & juxtà quorum alterum fuerit in tertio cælo, & in paradiso.

12. Vel enim fuerat Apostolus cum corpore in tertio cælo, & in paradiso; vel in spiritu, hoc est, extrà corpus: neque enim videtur alius modus dari posse. Et quia contingit in istis raptibus, ut animus hominis rebus divinis quasi superimpleatur, totus in istis occupatus; tunc nescit animus, quid agatur de corpore, nescit an divinissimas illas operationes recipiat in corpore, an extrà corpus.

13. Cum igitur Apostolus, asserens

rens suam præsentiam in tertio cælo, & in paradiso, idipsum explicet de vera & reali præsentia, sive in corpore, sive extrà corpus: si eodem modo diceret, se fuisse cum Colossensibus; intelligenda esset similiter ejus præsentia, sive in corpore, sive extrà corpus. Quia verò expressè dicit: (a) *Et si corpore absens sum: sed spiritu vobiscum sum*: certum est, eum non fuisse in corpore cum Colossensibus; sed extrà corpus & in spiritu. (b) Hæc tamen dicta sint, salvo aliorum iudicio.

14. Post adeò admirandas operationes Christi in fidelibus, nihil est, undè hæreamus, quando legimus ab Apostolo scriptum: (c) *Vt impleamus ea quæ desunt fidei vestræ*. Neque enim Ministri Ecclesiæ sunt datores fidei;

(a) Vid. S. Cyprian. de Exhor. Marr. cap. 12. pag. 337. (b) Vid. Claudian. Mamer. de statu animæ lib. 2. c. 12. Bibl. Patr. To. 5. pag. 970. 971. (c) 1. Thess. 3. 10.

40 *De Homine spirituali*
fidei; aut fidem complent, tanquam
causæ principales, sed velut instru-
mentales: quamvis sublimiori mo-
do considerati Ministri Ecclesiæ,
tanquam Christo uniti, in quibus,
& per quos Christus operatur, sim-
pliciter de eis verum sit, quòd com-
pleant ea, quæ desunt fidei fide-
lium: quia, sicut dicit Apostolus:
(a) *Dei adiutores sumus.*

CONSIDERATIO VIII.

*De utilitate ex operatione Christi IESU
in fidelibus.*

1. **V**tilissima est operatio Chri-
sti in fidelibus, fructumque
adfert varium. Nam unitas fidelium
cum Christo, operatur unitatem fi-
delium inter se, omnibus & singulis
uni Christo unitis. (a) *Omnes vos unum
estis in Christo IESU.*

2. Et

(a) 1. Cor. 3. 9. (b) Galat. 3. 28.

2. Et sic eam unitatem describit Apostolus : (a) *Vnum corpus, & unus spiritus : sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae.* Omnes fideles sunt unum corpus. Sed quo vinculo inter se colligantur? neque enim multa corporis membra unum fiunt corpus, nisi vinculo aliquo mediante. In corpore humano ejusmodi vinculum est anima, seu spiritus hominis : in corpore mystico, quod est Ecclesia, cujus caput Christus est, ejusmodi vinculum est spiritus Christi. Ideò dicit Apostolus : *Vnum corpus, & unus spiritus* ; hoc est, unum corpus, quia unus spiritus, omnia membra conjungens. Atque ex hac unitate infert unitatem spei vocationis nostræ.

3. Ex unitate existentia, sequitur notitia istius unitatis : ex notitia istius unitatis, sequitur amor cognitæ unitatis. Atque hinc dicit Apostolus :

(a) *Ephes. 4. 4.*

stolus : Veritatem facientes in charitate, crescamus in illo per omnia, qui est caput Christus: ex quo totum corpus compactum & connexum per omnem juncturam sub-
 ministrationis, secundum operationem in mensuram uniuscujusque membri, augmentum corporis facit in adificationem sui in charitate.

4. (b) Si omnes unum sumus in Christo IESU, & sub capite Christo, eaque unitas, declarante Apostolo, plenissimè cognoscatur; utique necessè est, ut diligamus eam unitatem. Huic verò dilectioni illud est consequens, ut veritatem faciamus in charitate, ut ex vera charitate operemur; quatenus crescamus in illo, qui est caput Christus. Nam spiritu Christi totum corpus Ecclesie compactum & connexum est; dùm membra membris per mutuam ex charitate subministrationem copulan-

(a) Ibid. v. 15. (b) Vid. S. Paulin. Epist. 1. Bibl. Patr. Tom. 5. pag. 142. P.

pulantur ; dùm membra membris, secundùm exigentiam uniuscujusque membri, cooperantur. Ità fideles pro toto Ecclesiæ corpore solliciti sunt, totumque corpus Ecclesiæ, tanquam semetipsas, ædificant in charitate.

5. Quotquot fideles hanc regulam sequuntur, securè dicunt cum Apostolo : (a) *Mihi vivere Christus est, & mori lucrum. Quod si vivere in carne, hic mihi fructus operis est, & quid eligam ignoro. Coarctor autem è duobus : desiderium habens dissolvi & esse cum Christo, multò magis melius : permanere autem in carne, necessarium propter vos.*

6. Age fidelis anima, Christo IESU tuo unita, ut in prosperis, & adversis tuum vivere Christus sit, tua vita sit Christus ; qui est via, veritas, & vita. Per unionem mysticam Christus tibi via est : neque enim potes ad altiora conscendere, nisi

(a) *Philip. 1. 21.*

nisi fueris in hac via. Quando hanc unionem cognoscis, Christum in teipso cognoscis, & teipsum in Christo, qui est veritas. Non potes Christo esse unitus, & cognoscere unionem tuam cum Christo, nisi hanc unitatem cognitam amans, etiam diligas Deum super omnia, & proximum sicut teipsum; & sic Christus tibi vita est.

7. Itaque, pia anima, renuncia vitæ, renuncia & morti: ac te Domino tuo committe, illi vivens, ille moriens; imò potiùs permitte, ut *Christus Iesus*, vita tua, in te vivat, in te moriatur, secundùm beneplacitum misericordissimæ voluntatis suæ. Erit fructus operis, si tu in Christo, & in te Christus pergat vivere: melius bonum obtinebis, si dissoluta à corpore ad Christum transferis, jungenda illi in beata æternitate, ubi *Iesus Christus* est omnia in omnibus.

8. Interim

8. Interim dicas cum Apostolo:
 (a) Sequor, si quo modo comprehendam, in
 quo & comprehensus à Christo IESU. Se-
 quor voluntatem Dei, qui dedit ut
 sequer: sequor suaviter invitan-
 tem, & suavitate sua infirmam vo-
 luntatem meam benignè trahen-
 tem: sequor adjuvantem, & adiu-
 torio suo me ad complexum IESU
 Christi perducentem, qui me nimio
 amore, nescio an debitè redaman-
 tem, certè volentem, aut deside-
 rantem plenissimè redamare, com-
 plectitur. (b) Ita conversatio nostra in-
 calis est: undè & Salvatorem expectamus
 Dominum nostrum Iesum Christum.

9. Sed hoc ipsum ulteriùs explican-
 dum: (c) Ego me non arbitror apprehen-
 disse. Quid ergo facio? Quæ retrò oblitus,
 in ea quæ ante sunt extentus secundum in-
 tentionem sequor. Adhuc (d) sequor ad pal-
 mam

(a) Philip. 3. 12. (b) Ibid. v. 20. (c) S.
 Augustinus. de Verb. Apost. Serm. 15. c. 15.
 Tom. 10. pag. 130. D. (d) Phil. 3.

*nam superna vocationis Dei in Christo
 IESU adhuc sequor, adhuc proficio,
 adhuc ambulo, adhuc in via sum,
 adhuc me extendo, nondum per-
 veni. Ergò si & tu ambulas, si te ex-
 tendis, si ea quæ ventura sunt co-
 gitas, obliviscere præterita, noli in
 ea respicere, ne ibi remaneas ubi re-
 spexeris. Memento uxoris Loth.
 (a) Quotquot ergò perfecti, hoc sapiamus.
 Dixerat, non sum perfectus: & dicit:
 Quotquot perfecti hoc sapiamus. Ego me non
 arbitror apprehendisse. Non quia iam ac-
 ceperim, aut iam perfectus sim: & dicit:
 quotquot perfecti hoc sapiamus. Perfecti,
 & non perfecti, perfecti viatores,
 nondum perfecti possessores. Et ut
 noveritis, quod perfectos viatores
 dicat, qui iam in via ambulant, per-
 fecti viatores sunt: ut scias viatores
 cum dixisse, non habitatores, non
 possessores; audi quid sequitur:
 Quotquot ergò perfecti hoc sapiamus, & si
 quid aliter sapitis, ne fortè subrepat
 vobis,*

vobis, quia aliquid estis. (a) Qui autem putat seipsum esse aliquid, cum nihil sit, seipsum seducit. Et qui se putat aliquid scire, necdum scit quemadmodum oporteat aliquid scire: ergo & si quid aliter sapitis, quasi parvuli, id quoque vobis Deus revelabit. Verumtamen in quo pervenimus, in eo ambulemus, ut revelet nobis Deus, & quod aliter sapimus, in quo pervenimus, non in eo remaneamus, sed in eo ambulemus. Videtis quia viatores sumus. Dicitis, Quid est ambulare? Breviter dico proficere, ne fortè non intelligatis, & pigriùs ambuletis. Proficite fratres mei, discutite vos semper sine dolo, sine adulatione, sine palpatione. Non enim aliquis est intus tecum, cui erubescas, & iactes te. Est ibi: sed cui placet humilitas, ipse te probat. Proba & te ipsum tu ipse. Semper tibi displiceat quod es, si vis pervenire ad id quod nondum es. Nam

(a) Galat. 6.

es. Nam ubi tibi placuisti, ibi remansisti. Si autem dixeris sufficit, & peristi: Semper adde, semper ambula, semper profice: noli in via remanere, noli retrò redire, noli deviare. Remanet, qui non proficit, retrò redit, qui ad ea revolvitur, unde iam abscesserat: deviat qui apostatat. Meliùs est claudus in via, quàm cursor præter viam.

10. Modum ambulandi in Christo, qui est via, proponit Apostolus: (a) *Sicut accepistis Iesum Christum Dominum, in ipso ambulate.* Accepistis cum infirmum, ut gloriemur in infirmitatibus nostris, vel potiùs ipsius, quia ipse eas in nobis, & nobiscum tolerat; tanquam nobis per spiritum suum unitus. Accepimus IESUM humilem & mansuetum, ut in humilitate & mansuetudine ambulantes, *Iesum Christum* in omnibus

(a) *Coloss. 2. 6. Vid. S. Paulin. Epist. 2. Bibl. Patr. Tom. 5. pag. 148.*

nibus referamus. Accepimus Iesum Christum, qualis describitur in Evangelio; proindè opus est, ut in vita nostra, Christi vita, in nobis viventis, eluceat. Ideò dicit fide-
li Discipulus: (a) Debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare.

11. Estis (b) consepulti ei in baptismo, in quo & resurrexistis per fidem operationis Dei, qui suscitavit illum à mortuis. Et vos cum mortui essetis in delictis & præputio carnis vestrae, convivificavit cum illo. In quem finem? nisi ut consideretis, (c) Si mortui estis cum Christo ab elementis huius mundi; non in operibus huius mundi ambulandum esse.

12. Itaque (d) Si consurrexistis cum Christo: quæ sursum sunt querite, ubi Christus est in dextera Dei sedens. Quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram. Mortui enim estis: & vita vestra est abscondita cum Christo in Deo. Quod con-

C

sur-

(a) 1. Ioan. 2. 6. (b) Ibid. v. 12. (c) Ibid. v. 20. (d) Coloss. 3. 1.

surrexerimus cum Christo, invitat nos, ad ascendendum cum Christo, & quærendum cœlestia. Debitè quæremus cœlestia, si desierint nobis sapere, quæ sunt super terram. Desinent nobis sapere, quæ sunt super terram, si quæ sursum sunt sapiant. Quantum de terra sapit, tantum de cœlestium sapore discedit. Nisi cœlestia plenè sapiant, nec plenè quærantur. Qui mortuus est huic mundo, non sapit quæ sunt hujus mundi. Per unionem cum Christo, abscondita est in Deo vita nostra: sed abscondita cum Christo: felicissimè latens, quia cum Christo latens, in Deo latens; cui nihil sapiat, nisi quod Christi est, nisi quod Dei.

13. Hinc præclarè dicit Apostolus: (a) *Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, & induentes novum eum qui renovatur in agnitionem, secundum*

1706-

(a) *Ibid. v. 9.*

imaginem eius qui creavit illum. Vbi non est Gentilis & Iudaeus, circumcisio & praeputium, Barbarus & Schyta, serius & liber: sed omnia & in omnibus Christus. In omnibus fidelibus, cujuscumque conditionis sint, est Christus: & in omnibus fidelibus, cujuscumque conditionis sint, est omnia Christus: quia Christus in ipsis est: quia Christus cognoscit sua membra, & membra suum caput cognoscunt: quia Christus amat suam carnem & fovet, & vicissim à sua carne amatur, & in membris suis fovetur. Hinc vivunt fideles in Christo; quia Christus ipsorum vita est, & principium omnis bonæ operationis; per cujus gratiam, deposito veteri homine, induitur novus, qui per agnitionem & amorem tanti boni renovatur, ut in se gerat imaginem Creatoris sui.

14. Quia verò Christus in omnibus fidelibus est, & omnes fideles unum sunt in Christo, dicit Aposto-

lus : (a) Donantes vobismetipsis , si qui adversus aliquem habet querelam ; sicut & Dominus donavit nobis : ita & nos. Non deberent esse offensiones inter fideles : sed quia hoc, per humanam infirmitatem, obtineri non potest ; non deberent tamen esse querelæ de offensionibus : & quia hoc rursus obtineri non potest ; si quis adversus aliquem habet querelam, donet sibi-ipsi. Consideret, non alium Christum debere vivere in offendente, alium in se ; sed eundem in se, & in offendente ; adeoque se de jure unum esse cum offendente ; adeoque condonationem non fieri offendenti, ut diverso, sed sibi ipsi, ut uno cum offendente. Consideret, & Christum nobis condonasse, & sic necessarium esse, ut & nos condonemus ; siquidem Christus in nobis, qui semper manet sibi-similis, promptus est ad condonandum.

15. Ut

(a) Ibid. v. 13.

15. Ut hoc ipsum facile præstetis ; (a) *Super omnia hæc, charitatem habete, quod est vinculum perfectionis. Et pax Christi exultet in cordibus vestris, inquam & vocati estis in uno corpore: & grati estote.* Magnum motivum est condonandi proximo, perpendere naturam charitatis à Deo nobis donatæ: neque enim charitas Christi tantummodò unit partes conveniētes, sed etiam aliquatenus disconvenientes; quia mediâ condonatione tollit disconvenientiam; ideoque est vinculum perfectissimum, perfectioni fidelium testimonium perhibens. Disconvenientiâ fidelium per charitatem condonantem sublatâ, admirabilis illa pax Christi, ad quam vocati sunt, exultat in cordibus eorum, unitatem corporis conservans & promovens: gratiasque perpetuas Deo pacis retribuunt.

C 3.

16. Por-

(a) *Ibid. v. 14.*

16. Porrò illi, qui curam proximi habent, multò magis tenentur considerare unitatem suam cum proximo in *Christo Iesu*. Sic enim dicit Apostolus : (a) *Nunc vivimus : si vos statis in Domino*. Quia enim una est Apostoli & fidelium vita in *Christo Iesu* ; quia fideles illos genuerat in *Christo Iesu* , agnoscit vitam suam in fidelibus, quam non amare non potest, tamquam suæ vitæ in uno corpore identificatam : ideò dicens, se vivere , si illi vivant in Domino.

17. Sed ne quis nimium tribuat suæ perfectioni, resumamus illud : (b) *Ego me non arbitror apprehendisse. Unum autem*. Quid unum, nisi ex fide vivere, spe salutis æternæ, ubi erit plena & perfecta iustitia? In cuius comparatione damna sunt, quæ transitoria sunt, & stercorea quæ reprobanda sunt. Quid ergò! *Unum autem*

(a) 1. *Thess.* 3. 8. (b) S. Aug. *Ser. de Dom. 5. post Epiph. tom. 10. pag. 244. C.*

autem, qua retrò oblitus, in ea qua antè sunt extensus, secundùm intentionem sequor ad palmam supernæ vocationis Dei in Christo Iesu. Et ad eos, qui de sua perfectione possent præsumere; Quotquot autem perfecti sumus, hoc sapiamus. Iam dudum dixerat se imperfectum, nunc autem perfectum. Quare, nisi quia ipsa est perfectio hominis, invenisse se non esse perfectum?

CONSIDERATIO IX.

In quo consistat ratio Hominis spiritualis.

EX dictis facilè explicatur, in quo consistat ratio Hominis spiritualis. Nihil enim aliud est homo spiritualis, quàm fidelis in Christo, vel potiùs Christus in fidei. Quis enim magis est homo spiritualis quàm Dominus noster Iesus Christus? Quapropter, si Christus

36 *De Homine spirituali*
in fidelibus est, & unum est cum fidelibus, spiritu Christi fidelibus tribuente esse, cognoscere, & amare; erit *Iesus Christus* in fidelibus spiritualis, sicut est spiritualis in seipso. Quò fideles plus, minúsve uniti sunt Christo, quò plus, minúsve per spiritum Christi cognoscunt, quò plus, minúsve in Christo diligunt; eò plus, minúsve sunt spirituales, plus, minúsve perfecti.

2. Non indiget hæc res probatione; elucidari tamen potest per textum Apostoli, dicentis: (a) *Seminatur corpus animale, surget corpus spirituale. Si est corpus animale: est & corpus spiriuale. Sicut scriptum est, factus est primus homo Adam in animam viventem; novissimus Adam in spiritum vivificantem. Sed non prius quod spirituale est: sed quod animale: deindè quod spirituale. Primus homo de terra terrenus: secundus homo de cælo cælestis. Qualis terrenus; tales & terreni*

(a) 1. Cor. 15. 14.

reni; & qualis cœlestis, tales & cœlestes.
Igitur sicut portavimus imaginem terreni,
portemus & imaginem cœlestis.

3. Considerat Apostolus primum
Adam; & novissimum Adam, Chri-
stum Iesum. A primo Adam habemus
corpora animalia, & sumus homi-
nes terreni. A novissimo Adam ha-
bemus corpora spiritualia, & sumus
homines cœlestes. Quid sumus per
naturam, præcedit illud omne, quod
sumus per gratiam: *non prius quod spi-
rituale est, sed quod animale, deinde quod
spirituale.* Sicut primus homo Adam
factus est in animam viventem, &
pater viventium vitâ animali: ita
novissimus Adam factus est in spi-
ritum vivificantem, & pater viven-
tium vitâ spirituali. Dicitur de Chri-
sto Iesu, quod factus sit *in spiritum vivi-
ficantem*; quia tanquam Filius Dei ha-
bet vitam in semetipso; & quia Ver-
bum Patris est, omnia per eum fiunt.
Voluit tamen peculiariter dici spiri-

C 5 tus

tus vivificans, quia communicat spiritum suum fidelibus, per quem fideles in ipso vivunt, & ipse in fidelibus.

4. Quodcunque ergo est verè unum cum Christo, habet vitam spiritualem, & fideles uniti spiritui vivificanti, vivunt vitâ spirituali.

5. De Adamo tantum dicitur, quod factus sit *in animam viventem*; non autem dicitur quod factus sit in animam animantem, vel in vitam vivificantem; ne quis suspicaretur, animam humanam ab Adamo originem trahere. Habemus nunc corpora animalia in nobis-ipsis: sed & habemus in Christo, cui uniti sumus, corpus spirituale; & per resurrectionem habebimus corpora spiritualia in nobis-ipsis. (a) Sumus nunc homines de terra terreni in nobis-ipsis: sed & sumus homines coelestes in Christo, cui uniti sumus, & qui est perfectissimus.

(a) Vid. S. Epiphani. *heres.* 64. 20. 1. pag. 592. C. C. C.

Sumus homo cœlestis ; & per resurrectionem erimus homines cœlestes in nobis-ipsis. Ad hoc enim accepimus spiritum Christi, ut hoc pignore certi simus, nos aliquando plenissimè futuros homines spirituales & cœlestes.

6. Consequens dictorum est, juxtà Apostolum : *Sicut portavimus imaginem terreni Adam : portemus & imaginem cœlestis Adam.* Cogita fœlicitatem tuam, anima pia ; adhuc animali corpore, terreno corpore es circumdata ; & non poteris per naturam portare, nisi imaginem terreni Adam : venit gratia Christi, & tibi mandatur per Apostolum Christi, ut spiritu Christi vivificata, etiam in hac vita portes imaginem cœlestis Adam. Cogita dignitatem tuam Christiane ; qui terrenus es per naturam, factus es spiritualis per gratiam. Qui animalis es ex generatione humana, factus es spiritualis &

cœ-

60 *De Homine spirituali.*
cœlestis ex regeneratione divina.
Christus enim, tanquam spiritus vi-
vificans in te vivit; ut non tantum
te vivificet, sed per te etiam alios
vivificet.

CONSIDERATIO X.

*Homo spiritualis dicitur à spiritu
Christi.*

I. **N** Ullum potest esse dubium,
quin homo spiritualis di-
catur spiritualis à spiritu *Christi Iesu.*
Sed quid est ille spiritus *Christi Iesu?*
Apostolus, qui ejus spiritus frequen-
ter meminit, solet eum per multos
effectus describere; aliquando ta-
men & ipsam naturam spiritus vide-
tur proposuisse. Nam dicit: (a) *Si
quis spiritum Christi non habet: hic non
est ejus. Si autem Christus in vobis est:
corpus quidem mortuum est propter pecca-*
tum

(a) *Rom. 8. 9.*

tum, spiritus vero vivit propter justificationem.

2. Spiritum Christi habere, & Christum in nobis habere, idem sunt: quia propter spiritum Christi, quem habemus, dicimur Christum in nobis habere. Habentes vero Christum in nobis, spiritus noster, qui fuerat animalis, & terrenus, vivit propter justificationem; hoc est, propter illa dona spiritualia, à quibus dicimur justificati. Dona igitur justificantia, & esse spirituale, uti & vitam spiritualem animabus nostris conferentia, dicuntur spiritus Christi; & per illa dona dicimur spiritum Christi, ipsumque Christum in nobis habere.

3. De hac re dixit subtiliter antiquus: (a) Hoc autem esse quid est, quàm ex Dei substantia esse, quod est spiritum esse? undè nos
 spiri-

(a) Marius Victor. *lib. 3. Bib. Patr. to. 4. pag. 214. F.*

spirituales efficiuntur, accepto spiritu à Christo, & hinc vita æterna.

4. Similiter Apostolus: (a) *Et hæc quidem fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis in nomine Domini nostri Iesu Christi, & in spiritu Dei nostri.* Ubi constat, fideles à macula peccati ablui, ablutos sanctificari, sanctificatos justificari: omniaque illa beneficia fidelibus contingere per meritum Domini nostri Iesu Christi, spiritu Dei in corda fidelium diffuso. Hoc spiritu fideles justificantur, sanctificantur, abluuntur. Nolo inquirere, an ablutio distinguatur realiter à sanctificatione: nolo indagare contra novatores, an sanctificatio distinguatur realiter à justificatione. Sufficit mihi, sufficit fidelibus, in spiritu Dei nostri, & in nomine Domini Iesu Christi, dona abluitionis, sanctificationis, & justificationis nobis conferri.

5. Nec.

(a) I. Cor. 6. 11.

5. Nec minus evidenter : (a) *Secundum suam misericordiam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus sancti, quem effudit in nobis abundè per Iesum Christum Salvatorem nostrum, ut justificati gratia ipsius, heredes simus secundum spem vitæ æternæ. Loquitur de prima justificatione, quæ in hac vita contingit, quâ præparamur ad hæreditatem vitæ æternæ, & quæ consistit in liberatione à peccato, & renovatione internâ. Utrumque provenit à misericordia Dei, quando per Baptismum regeneramus, & per regenerationem renovamur. Utrumque fit per Spiritum sanctum, qui per Iesum Christum Salvatorem nostrum abundè nobis infunditur. Et sic per gratiam regenerationis & renovationis, repleti Spiritu sancto, justificamur. Sit né gratia justificationis aliquid distinctum, à dono regenerationis &*

reno-

(a) *Tit. 3:5.*

renovationis, non est opus inquire contra Novatores; sive enim istis donis identificetur, sive sit distinctum, constat cum gratia regenerationis & renovationis esse conexum.

7. Quanti constitit, ut ad filiationem Dei pervenirem! *Iesus Christus* mihi datus est Salvator: ipse mortuum peccato, fecit capacem vitæ: mortuum peccato, regeneravit ad vitam: sordidum, suo lavacro abluit: destructum, restituit & renovavit: spiritu maligno fugato, Spiritum sanctum mihi infudit per suam misericordiam magnam; servum pro filio assumpsit: alienum instituit hæredem: & per spem voluit me confidere de hæreditate vitæ æternæ aliquando adipiscenda. Quas tibi Deo meo, tibi Salvatori meo reddam gratias, nisi per spiritum tuum, quem dedisti mihi?

CON-

CONSIDERATIO XI.

Confirmatio viri Sancti.

1. **P**Ræcedentia confirmat vir Sanctus, dicitque: (a) Volens naturæ unitatem in patre & filio docere, ita ait: Vos autem non estis in carne, sed in spiritu: siquidem Spiritus Dei in vobis est. Si quis autem Spiritum Christi non habet, hic non est ejus. Si autem Christus in vobis est, corpus quidem mortuum est per peccatum, Spiritus autem vita est per justitiam. Si autem spiritus ejus, qui suscitavit IESUM à mortuis, habitat in vobis, qui suscitavit IESUM à mortuis, vivificabat & mortalia corpora vestra propter spiritum suum, qui habitat in vobis.

2. Spirituales omnes sumus, si in nobis

(a) S. Hilarius lib. 8. de Trinit. col.

127. D.

nobis est spiritus Dei : sed hic spiritus Dei spiritus Christi est. Et cum Christi spiritus in nobis est, ejus tum spiritus in nobis est, qui Christum suscitavit à mortuis, & qui suscitavit Christum à mortuis, corpora quoque nostra mortalia vivificabit propter habitantem spiritum ejus in nobis. Vivificamur ergo propter habitantem in nobis spiritum Christi, per eum qui Christum suscitavit à mortuis. Et cum ejus qui suscitavit Christum à mortuis, in nobis est spiritus, & spiritus tum in nobis est Christi: nec tamen non Dei est spiritus, qui in nobis est.

3. Et postea : (a) Deus immensæ virtutis vivens, potestas, quæ nunquam non adsit, ne desit usquam, se omnem per sua edocet, & sua non aliud quàm se esse significat, ut ubi sua insint, ipse esse intelligatur.

4. Iterùm: (b) Habitat enim in nobis

(a) Ibid. col. 128. E. (b) Ibid. col. 130. D.

bis Christus : & habitante Christo, habitat Deus. Et cùm habitat in nobis Spiritus sanctus , habitat tum in nobis spiritus Christi : non alius tamen spiritus habitat, quàm spiritus Dei. Quòd si per Spiritum sanctum Christus in nobis esse intelligitur, hunc tamen ita spiritum Dei, ut spiritum Christi esse noscendum est.

5. Ulteriùs: (a) Si quis diligit me, sermonem meum servabit : & Pater meus diliget eum , & ad eum veniemus , & mansionem apud eum faciemus. Per id enim spiritu in nobis Christi manente. Dei spiritum in nobis manere testatus est : nec diversum à se esse spiritum à mortuis excitati IESU , & spiritum à mortuis excitantis IESUM. &c.

(a) *Ibid. col. 130. A.*

CON-

CONSIDERATIO XII.

*De varijs effectibus spiritus Christi
in fidelibus.*

1. **Q**Uædam sunt circà spiri-
tualia, quæ tutissimè ne-
sciuntur; alia verò, quæ utilè est
cognoscere. Sic dicit Apostolus;
(a) *De spiritualibus autem, nolo vos igno-
rare fratres. Et quid non vult nos ig-
norare? Nemo potest dicere, Dominus
IESUS: nisi in spiritu sancto. Divisiones
verò gratiarum sunt: unus autem spiritus.
Et divisiones ministracionum sunt, idem
verò Deus, qui operatur omnia in omnibus.
Unicuique autem datur manifestatio spiri-
tus, ad utilitatem. Alij quidem per spiri-
tum datur sermo sapientiæ, alij sermo scien-
tiæ secundum eundem spiritum: alteri fi-
des in eodem spiritu, alij gratia sanitarum,
in uno spiritu, alij gratia virtutum, alij*
pro-

(a) 1. Cor. 12. 1. x.

prophetia, alij discretio spirituum, alij genera linguarum, alij interpretatio sermonum. Hæc autem omnia operatur unus atque idem spiritus, dividens singulis prout vult.

2. Describit Apostolus insignem œconomiam spiritus Dei, per multam donationum, operationumque varietatem, ad utilitatē Ecclesiæ dispensatam. Quicumque dona Spiritus Sancti, sua reputat, ignorat neminem posse dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto; & Deo gloriam suam detrahit, qui operatur omnia in omnibus. Quicumque dona Spiritus sancti, ad utilitatem proximi concessa, in privatos usus convertit; injurius est Deo: quia unicuique datur manifestatio Spiritus ad utilitatem. Quicumque obmurmurando indagat, cur huic præ illo dentur varia dona Spiritus sancti; audiat Apostolum dicentem, quòd dividat singulis prout vult. Laudemus Deum
in

70 De Homine spirituali
in varietate donorum, quæ super
Ecclesiam misericorditer effudit.

CONSIDERATIO XIII.

*Spirituales maxime cognosci in spiritu pacis
& mansuetudinis.*

1. **Q**uamvis omnes iustificati
sint spirituales, non tamen
sunt omnes perfectè spirituales; si
aliqua ex præcipuis donis, spiritua-
lem decentibus, inveniatur deesse.
Inter illa autem dona, non sunt po-
strema, spiritus pacis & mansuetu-
dinis.

2. Et hoc observavit Apostolus;
(b) *Ego fratres non potui vobis loqui quasi
spiritualibus, sed quasi carnalibus, tan-
quam parvulis in Christo. Lac vobis potum
dedi, non escam: nondum enim poteratis,
sed nec nunc quidem potestis, adhuc enim
carnales estis. Cum enim sit inter vos zelus*
& con-

(a) 1. Cor. 3. 1.

& contentio, nonne carnales estis, & secundum hominem ambulatis?

3. In eodem fideli frequenter invenitur, undè dicatur spiritualis, & undè dicatur carnalis. Quatenus fidelis est justificatus, dicitur spiritualis: & eatenus Corinthij ab Apostolo vocantur fratres, nomine inter primos Christianos usitato, quòd eundem spiritum Christi accepissent, ipso nomine ad mutuam charitatem semetipsos provocantes.

4. Quatenus verò aliquibus vitiosis laboras affectibus, dicitur carnalis. Quamvis ergò spirituales essent Corinthij, non poterat ijs loqui Apostolus quasi spiritualibus, propter impedimentum affectuum carnalium, quibus implicabantur. Quòd carnales sint, probat ex contentione & zelo, quòd inter sese discordes, secundum hominem animalera ambularent. Itaque perfectè spirituales abstinent ab omni contentione

ne

ne & zelo; neque enim est dissensionis Deus, sed pacis.

5. Hos imperfectè spirituales, & carnales Corinthios multis modis hortatur Apostolus, ut in viam redeant: (a) *Nescitis quia templum Dei estis: & spiritus Dei habitat in vobis. Estis templum Dei, quod ingredi non debet zelus partis contrà partem. Estis templum Dei, à quo eijcienda est omnis contentio. Spiritus Dei habitat in vobis, (nam ubi sua dona sunt, ipse esse intelligitur) nolite refractarij esse ejus divinæ adunitatem & tranquillitatem inclinationi.*

7. Sed & minatur; (b) *Quid vultis? in virga veniam ad vos: an in charitate, & spiritu mansuetudinis.* Ostendit, eos hoc mereri, ut in virga veniat: sperat tamen spontaneam, vel non difficilem emendationem, quæ in charitate possit obtineri, quæ per solum

(a) *Ibid. v. 16.* (b) *1. Cor. 4. 21.*

lum spiritum mansuetudinis queat ad effectum deduci.

7. Charitatem & mansuetudinem sibi tribuit Apostolus, quàm intrinsicè possideat, & deflectentibus à perfectione spirituali impendat: de rigore autem loquitur, quasi deberet ab extrinseco assumi; ideoque eum per virgam describit; ostendens quibuscunq̃ superioribus, & maximè Ecclesiasticis, hoc incumbere, ut semper parati sint agere ex charitate & spiritu mansuetudinis; neque adhibere rigorem, nisi cum proprij animi difficultate, & tenerima compassione, quasi extrinsecus assumendum. Quamdiu animus superioris propendet nimium ad rigorem, magis habet, quod in seipso vincat; quàm quod in proximo corrigendo superet & emendet. Qui semetipsum antecedenter non subijcit spiritui mansuetudinis; non est capax qui proximum solidè subijciat

D

disci-

74 De Homine spiritali
disciplinæ veritatis. Sic dicit S. Mar-
tyr de bono Episcopo: (a) *Cujus ani-
mi modestia, magna ceterorum disciplina
est; mansuetudo ejus, robur est, quam &
impios revereri existimem.* Et de seipso
addit, *Opus mihi mansuetudine, qua vin-
citur princeps seculi hujus diabolus.* Vide
& Epist. 9. pag. 85. B. C.

8. Hinc rursus convertitur Apo-
stolus ad hortamenta charitatis &
mansuetudinis: (b) *An nescitis quo-
niam membra vestra templum sunt spiritus
sancti, qui in vobis est, quem habetis à
Deo, & non estis vestri? Empti enim estis
pretio magno. Glorificate & portate Deum
in corpore vestro. Fideles empti sunt
pretio magno, sanguine nimirum
filij Dei unigeniti, quo maius pre-
tium inveniri non potest. In vim
hujus emptionis, Deus accepit pos-
sessionem fidelium, spiritu suo in
iplos diffuso; ita ut sui juris esse non
possint.*

(a) S. Ignatius Epist. 5. *Bibl. Patr. Tom.*
1. pag. 79. A. (b) *1. Cor. 6. 19.*

possint. Imò consecravit corpora fidelium in templum Spiritus sancti, eximens ea ab usibus hominis animalis. Undè rectè concluditur, glorificandum & portandum esse Deum in corpore fidelium, neque eo utendum esse ad zelum & contentionem.

9. Sic dixit post Apostolum Magister : (a) Deum in corpore nostro portamus, cùm imaginem ejus per immundas & profanas adinventiones non deformamus, cùm per omnia servitutis obsequia Redemptoris imperio parere studemus. Ita enim imaginem suam in nobis recognoscet, & nuptiali veste ornatos à suo sanctorumque consortio non excludet.

10. Sed & ostendit Apostolus, quodnam sit officium cujusvis spiritualis ergà lapsos : (b) *Si praecipuus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spiri-*

D 2 *tuales*

(a) S. Augustinus. Ser. 258. de tem.
Tom. 10. pag. 394. C. (b) Galat. 6. 1.

tuales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne & tu teneris. Spirituales nihil debent ab humana fragilitate alienum censere, caventes sibi ab indignatione cōtra lapsos: homines enim sunt, qui labuntur. Necessè est, ut homines intueantur, non quasi ex malitia lapsos; sed quasi delicto per incuriam & inadvertentiam præoccupatos. Indè enim meritò moventur, ad eos instruendos potiùs, quàm severè corripiendos, ad eos monendos & exhortandos in spiritu mansuetudinis.

II. Permoventur autem spirituales, ad instructionem correptioni, mansuetudinem rigori præferendam, si seipsum considerent homines fragiles, qui in eandem tentationem possunt incidere; & qui justè similibus tentationibus exponantur, nisi instructionem, & spiritum mansuetudinis adhibuerint. Non uteretur tot motivis Apostolus, ad persuaden-

suadendam spiritualibus mansuetudinem ; nisi illi ipsi, in hac parte, de facili laberentur.

12. Perpendamus & aliud monitum Apostoli : (a) *Nolite contristare Spiritum sanctum Dei : in quo signati estis in die redemptionis. Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor, & blasphemia tollatur à vobis cum omni malitia. Estote autem invicem benigni, misericordes, donantes invicem sicut & Deus in Christo donavit vobis. Maxima, gravissima-que exhortatio. Nolite contristare Spiritum sanctum Dei. Spiritus sanctus, qui in te est, inclinatur ad suavitatem, & tu uteris amaritudine ; inclinatur ad mansuetudinem, & tu dilaberis ad iracundiam ; inclinatur te ad compassionem, & tu abriperis indignatione : Ille modestiam suadet, & tu clamas ; ille docet, ferenda esse maledicta, & tu maledicis ac blasphemias ; ille bonitatem*

D 3

inspi-

(a) *Ephes. 4. 30.*

inspirat, tu impatientiæ malitiam eructas. Undè contingit, ut Spiritus sanctus, miserans tui, se tibi contristatum exhibeat; licet severum Judicem se tibi posset exhibere. *Nolite contristare Spiritum sanctum Dei.*

13. Spiritus sanctus, qui in proximo tuo est; in quo tu, & ille signatus est in die redemptionis; indignatur tuâ amaritudine, tuâ iracundiâ, tuâ indignatione, tuo clamore, tuis maledictis, tuâ malitiâ. In proximo tuo contristato, & ipse contristatur, propter intimam cum proximo tuo unionem: atque ita injurius est tam Spiritui sancto, quàm proximo tuo. Attende, quid agas: mandatum Apostolicum est: *Estate invicem benigni, misericordes.*

CON-

CONSIDERATIO XIV.

De effectu conformitatis per spiritum Christi Iesu.

1. **N**on omnis homo spiritualis, est perfectè spiritualis. Ille multum spiritualis est, qui cognoscens, & deplorans quod sibi deest, indies proficit. Nemo tam spiritualis est, ut non indigeat majore depuratione, ut ita dicam, ab affectibus carnalibus, & animalibus; quibus unusquisque plus minùsve tenetur constrictus.

2. (a) *Dominus spiritus est. Vbi autem spiritus Domini: ibi libertas.* Tantò major est libertas hominis, quantò magis liberatur à materia, à vita vegetativa, sensitiva, carnali, & animali; quantò magis liberatur ab affectibus & sollicitudinibus terrenis.

D 4

Spi-

(a) 2. Cor. 3. 17.

Spiritus Domini liberat fidelem ab onere hujus mundi; ut non prematur vel honore, vel divitijs, vel voluptatibus: paratus omni honore, etiam cōvenienti, carere; divitias possidens, tanquam non suas; recreationibus, nisi pro necessitate, non utens, minus abutens; transiens mundum, tanquam si in alieno versaretur; vivens, tanquam in dies moriturus.

3. Sic dicit Apostolus: (a) *Mulier innupta & virgo, cogitat quæ Domini sunt: ut sit sancta corpore & spiritu.* Liberatur non tantum ab anxietate, sed etiam à solitudine temporalium, cogitans Dominum, & quæ Domini sunt, ut ipsi magis magisque placeat; ut corpore, & spiritu, circa Dominum suum occupata, etiã corpore & spiritu, per spiritum Domini sui sanctificetur.

4. Secundum eam libertatem, & unionem dicit Apostolus: (b) *Nos vera*

(a) 1. Cor. 7. 34. (b) 2. Cor. 3. 18.

*ro omnes revelatâ facie gloriam Domini
 speculantes ; in eandem imaginem trans-
 formamur à claritate in claritatem , tan-
 quam à Domini spiritu. Loquitur hîc
 Apostolus universis Christianis, ne
 fortè se quis excuset , quasi ad spi-
 ritualem vitam capescendam , vel
 foret inidoneus , vel non vocatus.
 Spirituales exempti sunt à servitute
 peccati ; translatique in libertatem
 filiorum Dei, deposito rerum terre-
 narum tenebroso velamine , specu-
 lantur gloriam Dei revelatâ facie.
 Et quia vehementer desiderant in
 Dominum prospicere , spiritus Do-
 mini , qui dedit illud desiderium ,
 transformat animam in eandem
 imaginem Filij Dei ; fugatisque te-
 nebris , deducitur à claritate in cla-
 ritatem, ab una cognitione in aliam,
 ab una illustratione in aliam ; si ta-
 men licet aliam vocare ; quia cùm
 deducitur à claritate in claritatem ,
 uni cognitioni , unique illustrationi*

D 5 sua

suaviter insilit, non reflectens se supra se, non quærens plus cognoscere, quàm de facto cognoscat, quòd in objecto suo totalitatem quandam inveniatur nunquam exhauriendam, cui cum quieto desiderio totaliter & amorosè adhæret. Fælix omninò transformatio per spiritum Domini, cui etiam convenit dictum *Christi Iesu*: (a) *Quod natum est ex spiritu, spiritus est.*

5. Et ne temerè dixero, hominem spiritualem transformari in eandem imaginem Filij Dei, adduco testimonium Apostoli: *Quos præscivit: & prædestinavit conformes fieri imaginis Filij sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus.* Ubi ostenditur, commendatam imaginem, in quam spirituales transformantur, esse imaginem *Iesu Christi* Filij Dei unigeniti.

6. (b) Omnis ergò hominis spiritualis

(a) *Rom. 8. 29.* (b) *V. S. Paulin. epist. 2. Bib. Pat. to. 5. p. 146. G. & 148. G. & epist. 5. pag. 158. F.*

ritualis perfectio consistit in conformitate cum *Christo Iesu*, ut ejus imaginem, quantum per naturam humanam licet, perfectè referat. Ita enim efficitur frater Christi, natus eodem spiritu. Imò sicut filius Dei idem est cum Patre suo æterno, quia Verbum Patris est: sic ad quemdam modum voluit Deus, ut gloriam Domini specularantes, non in diversam, sed in eandem filij Dei imaginem transformaremus, atque hoc essemus, quod ille est, spirituales in *Christo Iesu*.

7 Nonne hoc est, quod dixit Dominus? (a) *Ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum*. Trahit Christus ad seipsum omnes fideles; trahit illos ad seipsum crucifixum: nunquam enim se magis exaltatum ostendit Iesus, quàm in contumelia crucis; ut omnes pij omnem suam exaltationem quærerent in

cruce

(a) *Ioan. 12. 32.*

84 De Homine spiritali
cruce Christi ; ut eidem confixi, ei-
dem conformarentur. Et sic dixit
gloriosissimus Martyr: (a) *Fideles ima-
ginem ferunt Dei Patris, & Iesu Christi;
per quem, nisi propensa sit nobis voluntas
pro veritate mori ad exemplum passionis
ejus, nec vita ipsius in nobis erit.*

8. Sic etiam Dominus dignatus
est petere: (b) *Non pro eis rogo tantum,
sed & pro eis, qui credituri sunt per ver-
bum eorum in me: ut omnes unum sint,
sicut tu Pater in me, & ego in te, ut &
ipsi in nobis unum sint, ut credat mundus,
quia tu me misisti. Et ego claritatem quam
dedisti mihi, dedi eis; ut sint unum, sicut
& nos unum sumus. Ego in eis, & tu in
me, ut sint consummari in unum: ut cog-
noscat mundus, quia tu me misisti, & di-
lexi eos, sicut & me dilexisti.*

9. Christus Iesus Patrem suum ro-
gat, ut omnes unum sint: & similitudi-
nem adhibet divinissimæ unitatis,
sicut

(a) S. Ignatius Epist. 6. Bibl. Parr.
Tom. 1. pag. 81. A. (b) Ioan. 17. 20.

sicut tu Pater in me, & ego in te. Quia verò fideles inter se unum esse non poterant per identitatem naturæ individualis, mysticam statuit fidelium unionem in tertio, ut & ipsi in nobis unum sint. Et exindè declarat modum ejus unionis, *Et ego claritatem quam dedisti mihi, dedi eis, ut sint unum, sicut & nos; à claritate nimirum in claritatem transformati: per quam non tantum uniuntur inter se, sed & Ego in eis, & tu in me, ut sint consummati in unum.*

10. Ita fideles sunt unum inter se, & sunt unum in Deo: non tamen sunt consummati in unum, nisi Christus in ipsis sit, sicut Pater est in Christo. Neque enim sufficit, fideles in Christo pati & mori, resurgere & considerare in cælestibus; nisi & Christus in fidelibus præmissam conformitatem operetur, ut in eandem imaginem transformati, consummentur in unum.

CON-

CONSIDERATIO XV.

De operationibus Spiritus Iesu Christi:
circa externa.

1. **S**erviendum est Deo in spiritu Iesu Christi. Nam dicit Apostolus: (a) *Testis mihi est Deus, cui servo in spiritu meo in Evangelio filij eius.* Quamvis spiritus, in quo serviebat Apostolus, fuerit spiritus Christi, cum tamen vocat suum spiritum, tanquam à Deo sibi donatum. Et hunc testem implorat, quo majorem adhibere non poterat.

2. Astruitur veritas in eodem spiritu: (b) *Veritatem dico in Christo Iesu, non mentior, testimonium mihi perhibente conscientiam meam in Spiritu sancto.* Fortiter asserit veritatem, quam profitetur se dicere in Christo, & tanquam unitus cum Christo Iesu, in
cujus

(a) Rom. 1. 9. (b) Rom. 9. 1.

ejus ore non est inventum mendacium. Declarat, testimonium sibi perhiberi à sua conscientia, non tanquam humana tantum, sed etiam quatenus unitur Spiritui sancto, eam dirigenti.

3. Modus loquendi in spiritualibus est simplex & altus: (a) *Loquimur non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes.* Spiritus sanctus alta humiliter eloquitur, ut ostendat, cor humile requiri, ad alta capienda. Spirituales, eodem spiritu instructi, fastidiunt ornatum sermonem, tanquam inconvenientem ad spiritualia explicanda: ideoque, in doctrina spiritus, de verbis nihil solliciti, spiritualibus spiritualia comparant, plus intelligentes, quam possint verbis proferre; plus proferentes, quam doctis humanæ sapientiæ verbis possit explicari.

4. Sed

(a) 1. Cor. 2. 13.

4. Sed insuper : (a) *Spiritualis judicat omnia : & ipse à nemine judicatur. Sicut scriptum est. Quis enim cognovit sensum Domini ? aut quis instruxit eum ? Nos autem sensum Christi habemus. Magnum privilegium hominis spiritualis, quòd omnia judicet, & à nemine judicetur. Judicat securè ; quia cognoscit sensum Domini. Non judicat ignoranter ; quia Dominus instruxit eum.*

5. Cavendum tamen hîc est præcipitium, ne quis existimet Doctores Ecclesiæ, & ministerium à Christo institutum, esse negligendum ; dùm se putat spirituales, qui omnia judicet, & à nemine judicetur. Quid enim hæreses peperit ; nisi ista persuasio ? Spirituales omnia judicant secundùm analogiam fidei, suppositâ Ecclesiæ instructione : quia illi adhærentes, à nemine judicantur, tanquam tenentes sensum Christi,

(a) *Ibid. v. 18.*

sti, à quo per Ministros Christi instruuntur. Illi verò temerarij, dùm nesciunt omnia benè judicare, malè judicant omnes suos Doctores, & instructores: quia nec spiritualibus concessum est, Doctores Ecclesiæ judicare; quamvis illis liceat, secundùm notam fidei regulam, omnia judicare.

6. Itaque, (a) *Sectamini charitatem, emulamini spiritualia: magis autem ut prophetetis.* Commendat dilectionem; & inter alia dona spiritualia, verbi Dei explicationem, & exhortationem. Et addit. (b) *Quoniam emulatores estis spirituum: ad edificationem Ecclesiæ quærite ut abundetis.* Debent satagere spirituales, ut non sibi tantùm sint spirituales; sed ut ad profectum Ecclesiæ gratijs à Deo acceptis utantur; contenturque & ipsi gratijs abundare, & proximo abundanter impendere.

7. Ne-

(a) 1. Cor. 14. 1. (b) Ibid. v. 12.

7. Necessè tamen est, ut confiderent monitum Apostoli : (a) *Spiritus Prophetarum Prophetis subjecti sunt.* Nec enim hoc quisquam sibi licitè tribuat in Ecclesia, quòd alieno non teneatur iudicio. Et quamvis Prophetæ, tanquam spirituales, omnia iudicent; & manentes in regula fidei, à nemine iudicentur: quando tamen quæritur, an Prophetæ manent in regula fidei, Spiritus Prophetarum Prophetis subjecti sunt. Non dicit Apostolus, Prophetas particulares subjectos esse universæ Ecclesiæ Prophetis; sed ipsos spiritus particularium Prophetarum universæ Ecclesiæ Prophetis esse subjectos; ne quis sub obtentu spiritus universitati quoquo modo reluctetur. Non dicit Apostolus, spiritus particularium Prophetarum esse subjectos spiritui Prophetarum universæ Ecclesiæ; ne videatur concertationem

(a) *Ibid.* v. 32.

tionem spirituum inducere ; sed spiritus particularium Prophetarum esse subjectos universæ Ecclesiæ Prophetis ; quoniam constat , abundantiore Spiritus sancti gratiâ regi universitatem , quàm quosvis particulares.

8. Insuper Spiritus Christi inclinatur ad cavenda peccata : (a) *Dico in Christo : spiritu ambulate , & desideria carnis non perficietis. Caro enim concupiscit adversus spiritum : spiritus autem adversus carnem : ut non quæcunq̃ue vultis illa faciatis. Quamvis ergò sit lucta inter carnem & spiritum ; promittit tamen Apostolus , in persona Christi, futurum ut desideria carnis non perficiamus , dummodò spiritu ambulemus. Spiritus autem habet multas operationes virtuosas , quas hîc longum esset explicare : (b) *Fructus spiritus est : charitas , gaudium , pax , &c.**

9. Sed insignem operationem postulat

(a) *Galat. 5. 16.* (b) *Ibi. v. 22.*

postulat Apostolus à fidelibus :
 (a) Si qua consolatio in Christo, si quod
 solatium charitatis, si qua societas spiritus, si
 qua viscera miserationis: implete gaudium
 meum, ut idem sapiatis, eandem charita-
 tem habentes, unanimes, id ipsum sentien-
 tes, nihil per contentionem, neque per ina-
 nem gloriam: sed in humilitate, superiores
 sibi invicem arbitantes: non quæ sua sunt
 singuli considerantes: sed quæ aliorum.

10. Obtestatur per omnem con-
 solationem, quæ est in Christo Iesu:
 per eximium charitatis solatium; per
 communionem unius ejusdemque
 spiritus: per intima miserationis; ne
 dissentiant unitate spiritus copulati:
 sed ut eandem charitatem habeant,
 sine qua in Christo nulla est conso-
 latio: ut idem sentiant, sine quo
 nulla est societas spiritus: remo-
 veant autem omnem contentionem,
 quæ ex inani gloria originem ducit;
 quæque superatur humilitate proximū
 superio-

(a) Philip. 2. 1.

superiorem arbitrante; superatur solidâ cognitione, quòd commune fidelium & fraternitatis bonum privato sit præferendum, quo non prælato, & privatum amittitur.

¶ 11. Quia verò dona sua fidelibus Deus pro Ecclesiæ utilitate confert, monet Apostolus: *(a) Spiritum nolite extinguere. Prophetias nolite spernere. Omnia autem probate: quod bonum est, tenete.* Operatio spiritus, in particularibus fidelibus, non mox ab omnibus iudicatur operatio Spiritus sancti. Gratia singulares non ideò rejiciendæ, quòd singulares sint, vel quòd captum nostrum superent, sive in nobis, sive in aliis; ne Spiritum extinguamus. Sed probatu omni effectu, quem gratia singulares manifestant, quod apertè bonum est, teneatur: si quid dubium occurrit, differatur iudicium; ne præopera rejectio spiritum extinguat: si quid aperti

(a) 1. Thess. 19.

apertè discrepat ab Ecclesiæ doctrina & disciplina ; jam se prodit spiritus erroris.

CONSIDERATIO XVI.

Spiritualibus promittitur resurrectio.

1. **I**nter bona homini spirituali expectanda, meritò numeratur resurrectio: de qua dicit Apostolus: (a) *Quod si spiritus ejus, qui suscitavit Iesum à mortuis, habitat in vobis : qui suscitavit Iesum Christum à mortuis, vivificabit & mortalia corpora vestra, propter inhabitantem spiritum ejus in vobis.* Ecce fundatur articulus, de beata mortuorum resurrectione, in communionem ejusdem spiritus, inter Christum & fideles. Si enim Christus in morte non mansit, fieri non potest, ut fideles in morte maneant, qui eundem habent spiritum sibi inhabitantem.

2. *Cum*

(a) *Rom. 8. 11.*

2. Cum omnes homines ad resurrectionem sint perventuri, habent hoc præ reliquis fideles, quòd ad vitam resurgent: & hoc est, quod Apostolus monet: *Mortui qui in Christo sunt, resurgent primi.* Mortui fideles dicuntur esse in Christo: quia sicut vita fidelium, est vita Christi in fidelibus; ità mors fidelium, est mors Christi in fidelibus, & mors fidelium in Christo. Fideles ergò morientes in Christo, resurgent primi; quia, ut ità dicam, gratià ipsis existente resurrectione, ad tantam fælicitatem magno desiderio festinabunt: Deo eorum desiderium promovente, qui & excitat.

3. (a) Sed audiamus Magistrum Ecclesiæ, primam & secundam resurrectionem sic explicantem, ut respondeat primæ & secundæ saluti, de qua non semel Apostolus tractat:

Adjun-

(a) S. Aug. *de civit. Dei. lib. 20. cap. 6. Tom. 5. col. 1340. C.*

Adjungit; Amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est, quando mortui audient vocem Filij Dei: & qui audierint, vivent. Sicut enim Pater habet vitam in semetipso, sic dedit & Filio habere vitam in semetipso. Nondum de sancta resurrectione, id est corporum, loquitur, quæ in fine futura est, sed de prima, quæ nunc est. Hanc enim ut distingueret, ait: Venit hora & nunc est. Non autem ista corporum, sed animarum est. Habet enim & anima mortem suam in impietate atque peccatis. Secundum quam mortem mortui sunt, de quibus idem Dominus ait: Sine mortuos sepelire mortuos suos: ut scilicet in anima mortui, in corpore mortuos sepelirent. Propter istos ergo impietate & iniquitate in anima mortuos: Venit, inquit, hora, & nunc est, quando mortui audiunt vocem Filij Dei: & qui audierint, vivent. Qui audierint,

dierint, dixit, qui obedierint, qui crediderint, & usque ad finem perseveraverint. Nec fecit hîc ullam differentiam bonorum & malorum. Omnibus enim bonum est audire vocem ejus & vivere, & ad viam pietatis ex impietatis morte transire. De qua morte ait Apostolus: Ergò omnes mortui sunt, & pro nobis mortuus est unus, ut qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est & resurrexit. Omnes itaque mortui sunt in peccatis, nemine prorsus excepto: sive in originalibus, sive etiam voluntate additis: vel ignorando, vel sciendo, nec faciendo quod justum est: & pro omnibus mortuis, vivus mortuus est unus: id est, nullum habens omninò peccatum: ut qui per remissionem peccatorum vivunt, jam non sibi vivant, sed ei qui pro omnibus mortuus est propter peccata nostra, & resurrexit propter justifi-

E ficatio.

ficationem nostram; ut credentes in eum, qui justificat impium, ex impietate justificati ad primam resurrectionem, quæ nunc est, pertinere possimus.

4. Sed redeamus ad futuram resurrectionem. Pij fidei desiderantes beatam resurrectionem, desiderant etiam adventum Domini. Et ideo dicit Apostolus *rogamus vos fratres, per adventum Domini nostri Iesu Christi, & nostræ congregationis in ipsum.* Perpendit adventum Domini nostri Iesu Christi, tanquam rem fidelibus & spiritualibus amabilem; & hinc illos rogat per adventum Domini, qui licet impijs sit horribilis; non potest tamen pijs non esse acceptus; propter adventum nostræ congregationis in Dominum nostrum Iesum Christum; cui hîc assimilamur in tribulationibus multis: nam (b) omnes qui pie volunt vivere in Christo Iesu: persecutionem

(a) 2. Thess. 2. 1. (b) 2. Tim. 3. 12.

secutionem patientur: sed in ultimo ejus adventu, liberati ab adversitatibus, congregabimur in Christo Iesu ad beatam immortalitatem, (a) secundum promissionem vitæ qua est in Christo Iesu.

CONSIDERATIO XVII.

Desolatio Spiritus Dei in filiis Dei.

1. **S**ingulari modo describit Apostolus solatium filiorum Dei, per Spiritum Dei: (b) *Quicumque spiritu Dei aguntur: ij sunt filij Dei. Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore: sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus abba, Pater. Ipse enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filij Dei. Si autem filij, & heredes: heredes quidem Dei, cohæredes autem Christi.*

2. Filij Dei non aguntur à Spiritu Dei, velut saxa: non aguntur ut

E 2

bruta

(a) 2. Tim. 1. 1. (b) Rom. 8. 14.

bruta animalia, determinata naturaliter ad unum: sed sic aguntur, ut agant liberè, & spiritui Dei pedissequâ voluntate obsequantur.

3. Tales autem accipiunt spiritum adoptionis filiorum: nam spiritu Christi, qui naturalis Dei filius est, fidelibus communicato, etiam ejus filiationis in ipsos transfertur. Et hæc est præstantissima adoptio, non consistens in mero favore extrinseco; sed etiam in ipsis fidelibus ponens, undè verè sint, & dicantur filij Dei; adoptivi tamen, ad distinctionem ab uno illo naturali Dei filio, *Christo Iesu.*

4. Vi istius filiationis clamamus, Abba, pater: est enim Spiritus Christi in nobis, qui tantum privilegium nobis confert, ut uniti Christo, Deum invocemus Patrem. Spiritus autem reddit testimonium spiritui nostro, quòd sumus filij Dei: ideoque cum magna fiducia, nihil hæsi-

hæsitantes, ad divinam misericordiam confugimus, scientes, nos tanquam filios esse hæredes Dei, & cohæredes Christi. Qui omnes sunt maximi effectus Spiritus Christi fidelibus inexistentis, & fideles regentis.

5. Pari ferè ratione dicit Apostolus: (a) *Quoniam estis filij Dei: misit Deus spiritum filij sui in corda vestra clamantem abba, pater.* Loquitur Apostolus de fidelibus, tanquam si essent filij Dei, antequam Deus in corda eorum Spiritum filij sui diffundat; ut ostendat quantoperè Deo obligentur fideles, quos Deus in filiis suis numerat, juxtà suam præordinationem, suamq; præscientiam spiritu Filij sui instruendos.

6. Promisit Deus Spiritum Filij sui omnibus credentibus: (b) *Vt pollicitationem spiritus accipiamus per fidem.* Quia autem fides nostrarum virium

E 3 non

(a) Galat. 4. 6. (b) Galat. 3. 14.

non est, sed gratiæ Dei: petit Apostolus; (a) *An ex operibus legis spiritum accepistis, an ex auditu fidei?* atque hinc dicitur, *misit Deus spiritum filij sui*; significaturque, non nostris operibus, non nostrâ industriâ, sed Dei magnâ misericordiâ spiritum filij Dei in corda nostra mitti.

7. Misit ergò Deus spiritum filij sui in corda nostra, *clamantem abba, pater*. Ad Romanos scribens Apostolus, dicit, fideles in spiritu clamare, Abba, pater: hîc autem dicit, ipsum spiritum clamare, abba, pater. Utrumque verum est: nam fideles omnes id clamant, Abba pater: sed (b) *& spiritus adjuvat infirmitatem nostram; nam quid oremus sicut oportet nescimus: sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret spiritus: quia secundum Deum postulat pro sanctis.*

8. Quam-

(a) *Ibid.* (b) *Rom. 8. 26.*

8. Quamvis fideles habeant spiritum Dei, clamantque Abba, pater; non tamen sciunt, quid orent sicut oportet; proindeque spiritus filij Dei, cordibus eorum infusus, pro ipsis postulat gemitibus inenarrabilibus; ducens animam piam ad maxima rerum divinarum desideria: quæ dum anima experitur à gratia Dei unicè provenire, nec ullâ ratione potest explicare. Hoc autem intelligit, illa desideria esse secundum Deum; esse ex gratia Spiritus Sancti: esse à spiritu in corde suo diffuso; qui postulat pro anima sicut oportet, & cujus desideria scrutator cordium cognoscat.

9. Admiranda Dei dispositio, Dei misericordia: clamamus in spiritu Dei, ut parvuli, Pater, Pater: & ipse spiritus Dei, in corda nostra diffusus, attemperans se infirmitati nostræ, clamat ut parvulus, Pater, Pater. Quid non impetret fidelis,

fiducialiter clamans, Pater, Pater; in spiritu filij Dei clamans, dum & ipse spiritus filij Dei in corde ipsius clamat, Pater, Pater, & gemitibus inenarrabilibus postulat, & secundum Deum postulat?

10. Audiendus hinc Magister:

(a) Hic est ille spiritus, per quem diffunditur *charitas in cordibus nostris*, ut Deum proximumque diligendo divina mandata faciamus. Hic est ille spiritus, *in quo clamamus, Abba, pater*. Ac per hoc ipse nos facit petere quicquid desideramus accipere: ipse nos facit quærere, quem cupimus invenire: ipse nos facit pulsare ad quem nitimur pervenire. Hoc docet Apostolus. Qui cum dicat in Spiritu sancto nos clamare, *Abba pater*: rursus alio loco dicit, (b) *Dedit Deus spiritum filij sui in corda nostra clamantem, Abba, pater*. Quomodo nos clamamus: nisi

(a) S. Aug. In Psal. 118. Conc. 14. Tom. 8. pag. 587. D. (b) Galat. 4.

nisi quia ipse clamare nos facit, dum inhabitare cæpit in nobis? Etiam hoc itaque agit acceptus: ut largius accipiendus petendo, quærendo, pulsando, poscatur.

11. Et alio loco: (a) *Accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba pater.* Qualis res est, si pignus tale est? Nec pignus, sed arrha dicenda est. Pignus enim quando ponitur, cùm fuerit res ipsa reddita, pignus aufertur. Arrha autem de ipsa reddatur, quæ danda promittitur: ut res quando redditur, impleatur quod datum est, non mutetur. Unusquisque autem attendat cor suum, utrum ex intimis cordis medullis, & syncera charitate dicat, *Pater.* Non modo quæritur quanta sit ipsa charitas, utrum magna an parva, an mediocris: utrum vel sit, quæro. Si nata est, latendo crescit,

E 5 crescen-

(a) *Serm. 13. de Verb. Apost. Tom. 10. pag. 121. C.*

crescendo perficitur, perfecta permanebit. Vide enim quid sequitur. *Clamamus, Abba, pater: ipse Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus Filij Dei.* Non spiritus noster reddit testimonium spiritui nostro, quia sumus filij Dei: sed Spiritus Dei arrha reddit testimonium pro ea re quæ nobis promissa est. *Ipse Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quia sumus filij Dei. Si autem filij, & hæredes.* Hæc est merces: *Et hæredes.* Hoc est quod paulò antè dicebam, quia medicus noster & sanitatem nobis donat, & mercedem insuper largiri dignatur. Quæ est illa merces? Hæreditas; sed non quomodo est hominis patris hæreditas. Reliquit enim filiis suis, non possidet cum filiis suis: & tamen magnum se facit, & gratias sibi agi desiderat, quia voluit dare, quod non possit auferre. Moriens enim tolleret secum: puto quia si posset nihil hîc

fi

filiis suis dimisisset. Hæredes Dei sic sunt, ut ipse Deus sit hæreditas nostra, cui dicit Psalmus, (a) *Dominus pars hæreditatis meæ. Hæredes quidem Dei: si parum vobis est audite, quo amplius gaudeatis: Hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi.*

12. Itaque fidei anima, (b) *Bonum depositum custodi per Spiritum sanctum qui habitat in vobis.* Vult enim Deus sua dona in nobis conservari ad modum depositi: non tanquam res nostras, sed tanquam Dei deponentis: ne iis aliter utamur, quàm secundùm leges depositi, voluntatem deponentis Dei. Et quia ipsum depositum est res supernaturalis, & divina, vult illud conservari per Spiritum sanctum fidelibus inhabitantem; ut ipse Deus conservet sua dona; licet & fidelibus per Spiritum sanctum ea conservantem, Deo ad ea conservanda cooperentur.

13. Vi-

(a) *Psal. 15.* (b) *2. Tim. 1. 14.*

13. Videtur hîc insinuare Apostolus, donum Spiritus sancti fidelibus concessum, esse aliquid distinctum à bono deposito, de quo loquitur; cùm velit bonum depositum conservari per Spiritum sanctum, qui nisi ponatur distinctus à bono deposito; bonum depositum conservaretur per seipsum. Sed nihil opus est, hæc scrupulosè indagere; quando Spiritus sanctus ibi censeatur esse, ubi sua dona habet deposita, quæ utique per alia sua dona conservat.

14. Illud ad instructionem nostram facit, & utilitatem, quòd Apostolus velit bonum depositum & dona Spiritus sancti à fidelibus custodiri; nec ita de eorum continuatione confidere, quasi ipsorum sedula cura non foret ad conservationem depositi necessaria: quòd; velit fideles ea dona conservare, non sibi fidentes, & ex propriis viribus; sed per

per Spiritum sanctum, in quo totum possunt, quod ad custodienda dona supernaturalia requiruntur.

15. De eodem fidelium solatio dicit Magister : (a) Pax autem nostra propria, & hęc est cum Deo per fidem, & in æternum erit cum illo per speciem. Sed hęc sive illa communis, sive nostra propria, talis est pax, ut solatium miserię sit potiùs, quàm beatitudinis gaudium. Ipsa quoque nostra justitia, quamvis vera sit propter veri boni finem, ad quem refertur, tamen tanta est in hac vitã, ut & potiùs peccatorum remissione constet, quàm perfectione virtutum. Testis est oratio totius civitatis Dei, quę peregrinatur in terris. Per omnia quippe membra sua clamat ad Deum : Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Nec
pro

S. Aug. de civit. Dei lib. 19. cap. 27 10.
§. col. 1325. B.

pro eis est efficax hæc oratio, quorum fides sine operibus mortua est: sed pro eis quorum fides per delectationem operatur. Quia enim Deo quidem subdita, in hac tamen conditione mortali, & corpore corruptibili, quod aggravat animam, non perfectè vitiis ratio imperat, ideò necessaria est justis talis oratio. Nam perfectò quanquam impereatur, nequaquam sine conflictu vitiis imperatur. Et utique aliquid subrepat in hoc loco infirmitatis. etiam benè confligenti, sive hostibus & talibus victis subditisque dominantibus, undè si non facili operatione, certè labili locutione aut volatili cogitatione peccetur. Et ideò quãdiu vitiis imperatur, plena pax non est: quia & illa quæ resistunt, periculoso debellantur prælio: & illa que victa sunt, nondum securo triumphantur otio, sed adhuc sollicito premuntur imperio, &c.

CON.

CONSIDERATIO XVIII.

*Qualem habeamus certitudinem de Spiritu
Christi in nobis.*

I. **L**iceat interrogare cum Apo-
stolo (a) *An non cognoscitis vos-
metipsos, quia Christus Iesus in vobis est?
nisi fortè reprobi sitis.* Nulla est poten-
tior ad hominem probatio, quàm
proprie ipsius innixa conscientia.
An non cognoscit unusquisque no-
strum, quod est? Num veretur er-
rare, cognoscens suam existentiam;
qui errare non posset, nisi existeret?
Quomodo ergò fieri potest, ut piè
videntes in Christo, non cognos-
cant *Iesum Christum*, & Spiritum *Ie-
su Christi* in seipsis, cum quo unum
sunt? Ità subtiliter dicit Anrijuus,
(b) *Motus principalis universalisque
animi est cognoscere seipsum.* qui

(a) 1. Cor. 13. 5. (b) Marius Victor.
lib. 3. Bib. Patr. to. 4. pag. 214. F.

qui vitalis ac vita est, mittit intelligentiæ motum, qui sicuti docuit, ex vita atque ipsa vita est: scire enim quod sis, hoc est vivere, hoc est esse. Reprobi non cognoscunt *Iesum Christum* in seipsis, cuius spiritum à suo corde excludunt.

2. Apostolus ergò, ut omnem dubitationem, & hæitationem à fidelibus removeat, quasi Spiritum Christi non possiderent; provocat eos ad cognitionem sui-ipsius, ut qui seiplos nequeant perfectè cognoscere, nisi etiam Christum in seipsis cognoscant.

3. Et sic dicit: (a) *In quo habemus fiduciam, & accessum in confidentia.* Vult enim fideles certò confidere, de præsentia *Iesu Christi* in seipsis: & in unione cum persona *Iesu Christi*, ad Deum Patrem accidere in confidentia.

4. Sic & Christus Dominus:

Nema

(a) *Ephes. 3. 12.*

(a) *Nemo venit ad Patrem, nisi per me.*
Quæ notitia sit necessaria, ut fideles
per Filium veniant ad Patrem, ipse
tradit: (b) *In illa die cognoscetis, quia ego
sum in Patre meo, & vos in me, & ego in
vobis.* Cognoscunt proinde pij, se
esse in Christo, & Christum esse in
ipsis: hoc enim docet veritas. Sed
nemo istam unionem cognoscit, ut
sic per Filium veniat Patrem, nisi
cujus conscientia fuerit tranquilla.
(c) *Si cor nostrum non reprehendit nos, fi-
duciam habemus ad Deum.* Per hanc fi-
duciam expectamus (d) *redemptionem
corporis nostri.* Spe enim salvi facti sumus.
Et ideò ulterius dicit Apostolus:
(e) *Secundum expectationem & spem me-
am, quia in nullo confundar, sed in om-
ni fiducia.*

5. Nemo pius de misericordia
Dei dubitare debet, neque de gra-
tia vel sibi data, vel sibi danda: quia
&

(a) *Ioan. 14. 6.*) b) *Ibid v. 20.* (c) *1. Ioan.*
3. 21. (d) *Rom. 8. 23. 24.* (e) *Philip. 1. 20.*

& peccatores in spem eriguntur, fidentes, Deum sibi propter Christum propitium fore; & pij (a) *Fiduciam & gloriam spei usque ad finem firmam* retinent, si quidem peccata vitent. Possunt tamen pij de sua gratia formidare & timere, respicientes indispositionem & imperfectionem suam. Sed timor ille noxiam quidem tollit securitatem; hæsitacionem verò non inducit: formido illa torporem eijcit, dubitationem verò non adfert. Est ergò timor sollicitudinem generans, anxietatem non generans: est formido sedulitatem commendans, trepidationem non commendans.

6. Sed paulò altiùs ordiamur, & confidemus, eam esse dispositionem Dei circà nos, ut Christus in nobis sit per fidem, & nos in Christo per charitatem. Fides trahit Deum ad nos: charitas nos transfert in Deum.

Et sic

(a) *Hebr. 3. 6.*

Et sic frequenter dicit Apostolus ,
Christum Iesum esse in nobis , & nos
in *Christo Iesu*. Intellectus naturalis
solo lumine cognitionis naturalis
perficitur : intellectus verò à Deo
elevatus , supergrediens lumen na-
turale , tenebroso fidei lumine irra-
diatur , habens splendorem obscu-
rum , & obscuritatem splendidam.
Cumque de cognitione in cognitio-
nem ad sui ipsius transformationem,
ille intellectus progreditur , meritò
dicit : (a) *Dies diei eructat verbum , &
nox nocti indicat scientiam.*

7. Voluntas charitate instructa ,
& ex fide operans , nequit tam per-
fectè operari , ut de eius actionibus
iudicet intellectus , eas non posse ,
nisi à divino principio provenire ;
idecque formidans pronunciat ; (b) *For-
sit an tenebræ conculcabunt me.* Sed in te-
nebris illis invenit magnam conso-
lationem:

(a) *Psalms. 18. 2.*

(b) *Psalms. 138. 10.*

lationem : *Et nox illuminatio mea in delicijs meis.* Pia enim anima , dum sollicitè agit cum Deo suo , in ipsis fidei tenebris suaviter adhærens tantæ bonitati , repletur inenarrabili dulcedine , & ex plenitudine internæ pacis mirabiliter illuminatur. Et sic iterùm dicit ; (a) *Quia tenebræ non obscurabuntur à te , & nox sicut dies illuminabitur sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus.*

8. Hoc ergò vult Deus , nolens nos ab omnibus liberare , ut nos totos committamus paternæ ipsius misericordiæ, ac dicamus: (b) *Etenim manus tua deducet me : & tenebit me dextera tua.* Oportet nos , tanquam parvulos , à paterna manu Dei nunquam recedere , ut qui proprijs viribus viam mandatorum Dei nequeamus pertransire , ipso ductore tuti, ipso tenente à gravioribus lapsibus securi.

9. Ideò

(a) *Ibid. v. 11.* (b) *Ibid. v. 9.*

9. Ideò dicit Deo pia anima :
 (a) *Quia tu possedisti renes meos : suscepisti me de utero matris meae.* Ecce quantam curam impendit Deus filijs suis; qui propterea meritò exclamant: (b) *Confitebor tibi, quia terribiliter magnificatus es: mirabilia opera tua, & anima mea cognoscit nimis.* Iam in timore erat anima, ne à tenebris conculcicaretur; sed considerans divinam ergà se propensionem, & sollicitudinem, in illuminando, in dirigendo, in consolando, confitetur Deo suo, quod verè magni sit, tam parva curare; verè fortis, tam debilia confortare; verè misericordis, tam infirma solidare; verè clementis, tantis peccatoribus condonare; verè patris tantis delitijs indignos filios cumulare.

10. Atque hinc, agnitâ tantorum beneficiorum multitudine, quasi obstupescens dicit, *Mirabilia opera tua*: & majorem certitudinem non desi-

(a) *Ibid. v. 12.* (b) *Ibid. v. 13.*

desiderans, addit, *Et anima mea cognoscit nimis*: perpendens enim suam vilitatem, & indignitatem, profitetur, se tantam à Deo suo non posse petere cognitionem, ut se fiducialiter paternæ ejus bonitati committat.

CONSIDERATIO XIX.

Vnde factum sit, quod Apostolus Paulus hanc materiam, præ cæteris, latè tractaverit.

1. **M**irabitur aliquis, S. Paulum, præ reliquis Apostolis & Evangelistis, admirandam illam *Iesu Christi* cum fidelibus unionem, vitam supernaturalem *Iesu Christi* in fidelibus, fideliumque vitam spiritualem in *Christo Iesu*, & coniunctas ex utroque principio salutares actiones, tam copiosè, & abundanter descripsisse.

2. Desi-

2. Desinet nihilominus mirari, si attentè consideraverit, quæ Apostolo in prima sua conversione contigerunt. (a) Nam, ut legimus, cum persequens Ecclesiam Christi, appropinquaret Damasco, subito circumfulsit eum lux de cælo; & cadens in terram, audivit vocem dicentem sibi; *Saule, Saule, quid me persequeris?* qui dixit: *Quis es Domine?* Et ille, *Ego sum Iesus, quem tu persequeris.*

3. Non persequabatur Saulus IESUM in capite, quod sedebat ad dexteram Patris; sed persequabatur IESUM in corpore, quod degebat in terris. Quia verò totus *Iesus Christus* est caput & corpus: non caput sine corpore, nec corpus sine capite: qui persequabatur Christum in corpore, eo ipso persequabatur Christum in capite, propter unitatem corporis cum capite.

4. Et

(a) Act. 9. 4.

4. Et sic dicit vir Sanctus: (a) Nam cum caput viri Christus sit, & caput Christi Deus; qui caput laniabat in martyre, Deum, & Christum persequeretur in capite.

5. Ideò Dominus IESUS, cum Saulus Christianos persequeretur, non dicit suos servos, suos amicos, suos fratres ab ipso persecutionem pati: longè fortiùs est, quod ipsi obijcit, *Saule, Saule, quid me persequeris?* Dicit IESUS, se persecutionem ab ipso pati, quando corpus ipsius Paulus persequeretur. Nam sicut læso pede, se lædi exclamat illæsum caput; ità propter singularem unionem Christi cum fidelibus, se persecutionē pati conqueritur Christus, quando Saulus persequeretur corpus Christi.

6. Saulo autem in infidelitate constituto, neque istam unionem intel-

(a) S. Cyp. De Exhort. Mart. fol. 335.
Vid. S. Iren. lib. 3. cap. 12. pag. 265. D.

intelligente, indeque petente, *Quis es Domine?* respondit Christus, *Ego sum IESUS, quem tu persequeris.* Ego sum idem in terra, qui in cælo: idem in carceribus, qui ad dexteram Patris: idem sub manibus lapidantium, qui in ore Angelorum meam gloriam cantantium: ego sum IESUS in meo corpore, quod est Ecclesia, quem tu persequeris.

7. Ecce quomodo Apostolus, in prima sua conversione, didicit gravitatem peccati sui; discens admirabilem unionem Christi cum fidelibus: ita ut ipse Christus dicatur esse, quod sunt fideles; dicatur pati, quod sustinent fideles; ipse in suis fidelibus per suam gratiam, & spiritum vivens, operans, & perferens; ut ostendat, fideles potius hoc esse, quod sunt in Christo, quàm quod sunt in seipsis.

8. Disce etiam nunc, ô pia anima, proximum tuum intueri, non

F

secun-

secundum hoc, quod est per naturam; sed secundum illud, quod est per gratiam. Venerare Christum in proximo tuo, tanquam in domo sua, tanquam in templo suo habitantem: proximo tuo tantoperè unitum, ut hoc sit *Christus Iesus*, quod proximus tuus; & hoc proximus tuus, quod *Christus Iesus*. Agnosce, coram Domino IESU culpam tuam, quòd proximum tuum frequenter vel parvi feceris, vel non debitè æstimaveris: redundat enim ea injuria in *Christum Iesum*, cui totum debes, quod es per gratiam.

CONSIDERATIO XX.

*Elucidatio præcedentium ex descriptione
extremi Iudicij.*

1. **C**Hristus Dominus hanc rē exponere dignatus est: (a) Cùm
„ vene-
(a) *Matt. 25. 31.*

„ venerit filius hominis in Majestate
„ sua, & omnes Angeli cum eo, tunc
„ sedebit super sedem Majestatis suæ:
„ & congregabuntur ante eum om-
„ nes gentes, & separabit eos ab in-
„ vicē, sicut pastor segregat oves ab
„ hædis: & statuet oves quidē à dex-
„ tris suis, hædos autem à sinistris.
„ Tunc dicet Rex his qui à dextris
„ ejus erunt, Venite benedicti Patris
„ mei, possidete paratum vobis reg-
„ num à cōstitutione mundi. Esurivi
„ enim, & dedistis mihi manducare.
„ Sitivi: & dedistis mihi bibere. Hof-
„ pes eram: & collegistis me. Nudus:
„ & operuistis me. Infirmus: & visi-
„ tatis me. In carcere eram: & veni-
„ stis ad me. Tunc respondebunt ei
„ justi, dicentes, Domine, quando
„ te vidimus esurientem, & pavi-
„ mus: sitientem, & dedimus tibi
„ potum? quando autem te vidimus
„ hospitem, & collegimus te: aut
„ nudum, & cooperuimus te? aut
F 2 „ quan-

„ quando te vidimus infirmum, aut
„ in carcere: & venimus ad te? Et
„ respondens Rex, dicet illis, Amen
„ dico vobis, quamdiu fecistis uni
„ de his fratribus meis minimis, mi-
„ hi fecistis. Tunc dicet & his qui à
„ sinistris erunt, Discedite à me ma-
„ ledicti in ignem æternum, qui pa-
„ ratus est diabolo & angelis eius:
„ Esurivi enim: & non dedistis mihi
„ manducare. Sitivi: & non dedistis
„ mihi potum. Hospes eram: & non
„ collegistis me. Nudus: & non ope-
„ ruistis me, infirmus, & in carcere: &
„ non visitastis me. Tunc responde-
„ bunt ei & ipsi, dicentes, Domine,
„ quando te vidimus esurientem, aut
„ sitientem, aut hospitem, aut nu-
„ dum, aut infirmum, aut in carce-
„ re, & non ministravimus tibi? Tunc
„ respondebit illis, dicens, Amen
„ dico vobis, quamdiu non fecistis
„ uni de minoribus his, nec mihi
„ fecistis. Et ibunt hi in supplicium
„ æternum;

„æternum : iusti autem in vitam
 „æternam.

2. (a) Magna unio Christi cum fidelibus, ut & minimos dicat suos fratres : atque eo non contentus, hoc se esse asserat, quod sunt minimi ; in quibus ipse esuriat, & pascatur ; in quibus sitiatur, & refocilletur ; in quibus peregrinus sit, & colligatur : nudus, & vestiatur ; infirmus, atque in carcere, & visite-
 tur. (b) *Descenditque cum illo in forcam, & in vinculis non dereliquit illum.* Et ut sciamus quis descenderit, de viro, qui cum tribus pueris in fornace ambulabat, legitur : (c) *Species quarti similis filio Dei.* Non poterat infinita Dei Majestas se magis dimittere, postquam in assumpta humanitate, tolerataque ignominia crucis vilue-

F 3 rat,

(a) Vid. S. Hip. *de Consummat. mund.*
Bibl. Pat. Tom. 3. pag. 16. G. & S. Paulin.
Epist. S. Tom. 5. pag. 160. B. (b) *Sap.*
10. 13. (c) *Dan. 3. 92.*

rat, quàm si per admirandam cum fidelibus unionem, hoc esset, quod fideles; hoc dignaretur sustinere, quod fidelium minimi. Non poterat impensius suam ergà hanc unionem affectum declarare, quàm prædicendo præmium & pœnam, pro diversitate *Christum Iesum* in suis minimis pascentium, & non pascentium; colligentium, & non colligentium; visitantium, & non visitantium; esse retribuendam: ut illos maneat à constitutione mundi paratum regnum; hos maledictio, ignis æternus, supplicium æternum.

3. Observandum est, quod dicit Christus, *Possidete paratū vobis regnum à constitutione mundi*. Sicut enim de retributione loquitur Christus; ità de gratia, in tempore collata, loquitur Apostolus Christi (a) *Secundum gratiã que data est nobis in Christo Iesu antè tempora secularia*. Ostendit enim fidelibus vi-

tam

(a) 2. Tim. 1. 9.

tam contingere in *Christo Iesu* ex gratia æterna, electis præparans varia dona, quibus fideles efficiantur, & salventur. Et ut declaret in hac parte magnitudinem misericordiæ divinæ, loquitur de gratia æterna, non tanquam præparante dona in tempore danda, sed quasi illa dona ab æterno essent data in *Christo Iesu*, electique ab æterno fuissent realiter in *Christo Iesu*; explicans nimirum Dei firmum propositum de salute electorum, eorumque vita in *Christo Iesu*.

4. Atque hinc fortissimè obligamur, ad venerandum Dominum IESUM in minimis fidelibus, quibus gratiam dedit ante tempora secularia, quibus regnum præparavit à constitutione mundi. Arctissimè tenemur eorum necessitatibus subvenire, & Dominum nostrum in ijs pascere, omniaque charitatis officia cum magna humilitate impendere.

CONSIDERATIO XXI.

De unitate Christi Iesu cum Ecclesiæ
Ministris.

1. **M**agna est Ecclesiæ Ministris collata dignitas à Christo Iesu Domino nostro. Cùm enim Pater cœlestis Filium suum unigenitum toti mundo Doctorem & Instructorem daret, brevi præcepto rem omnem complexus est: *Ipsam audite.* (a) *Christus Iesus*, cùm Discipulos suos ad prædicandum mitteret, simili utitur loquendi modo: (b) *Qui vos audit me audit, qui vos spernit me spernit.* Quomodo Christum audit, qui Discipulos Christi audit? quomodo Christum spernit, qui Discipulos Christi spernit?

2. In Ministris Ecclesiæ est auctoritas: & in universis deberet esse
vitæ

(a) *Matt. 17. 5.* (b) *Luc. 10. 16.*

vitæ probitas. Per auctoritatem funguntur vice Christi; & in nomine ipsius doctrinam Evangelicam tradentes, Christus in illis auditur, tanquam in suis legatis. Si autem Ministri Ecclesiæ, præter auctoritatem habeant & probitatem; jam Christus in ipsis est, & ipsi in Christo per unionem mysticam, in præcedentibus traditam: atque eò periculosius ab auditoribus spernuntur, quò Christo Iesu magis uniantur.

3. *Christus Iesus*, qui pro peccatoribus in hunc mundum venit, qui pro peccatoribus passus est, frequenter elegit peccatores ad ministerium Ecclesiæ suæ. Quod cognoscens in seipso Apostolus, dicit: (a) *Gratias ago ei, qui me confortavit in Christo Iesu Domino nostro, qui fidelem me estimavit, ponens in ministerio, qui prius blasphemus fui.*

F 5

4. Qui

(a) 1. Tim. 1. 12.

4. Quicumque in ministerio constituitur, meritò considerat suam indignitatem, & peccata vitæ antea actæ; semper præ oculis habens se positum esse in ministerio, ut in omnem officij sui partem pergat cum *Christo Iesu* ministrare, non ministrari.

5. Quia à Deo constituitur in ministerio, à Deo fidelis æstimatur: & hoc ingens beneficium est, à Deo fidelem æstimari. Majus etiam beneficium est, eum fidelem æstimari, qui in vita retroacta multoties infidelis fuit.

6. Proindè Ministro Ecclesie incumbit, sollicitè perpendere, quantum Deus ipsi fidat. Curam ovium suarum committit, quas proprio Sanguine redemit Filius Dei: obliviscitur præteritorum delictorum: confortat Ministros suos, ipsisque dat gratiam implendæ vocationi necessariam; illuminat admirandâ luce

ce

ce suâ : confortat, ut operarij nunquam deficient, laborantes in Christo Iesu Domino nostro.

7. Ità ad magnas gratias agendas peculiariter, præ reliquis fidelibus, tenentur Ministri Ecclesiæ: tenentur ad sollicitam, justam, mansuetam, & indefessam curam; (a) *Quasi rationem pro animabus fidelium reddituri.*

8. Audiamus Magistrum: (b), Ex
 „ tribus illis vitæ generibus, otioso,
 „ actuoso, & ex utroque composito:
 „ quamvis salvâ fide quisque possit
 „ in quolibet eorum vitam ducere,
 „ & ad sempiterna præmia pervenire :
 „ interest tamen quid amore teneat
 „ veritatis, quid officio charitatis
 „ impēdat. Nec sic quisque debet
 „ esse otiosus, ut in eodem otio utilitatem
 „ non cogitet proximi : nec sic otiosus,
 „ ut contemplationem non requirat Dei. In otio non
 iners

(a) *Hebr. 13. 17.* (b) *S. Aug. de civit. Dei. lib. 19. Tom. 5. col. 1309. F.*

„ iners vacatio delectare debet, sed
 „ aut inquisitio, aut inventio veri-
 „ tatis: ut in ea quisque proficiat,
 „ & quod invenerit teneat, & alte-
 „ ri non invideat. In actione verò
 „ non amandus est honor in hac vi-
 „ ta sive potentia; quoniam omnia
 „ vana sub sole: sed opus ipsum,
 „ quod per eundem honorem vel
 „ potentiam fit, sic rectè atque uti-
 „ tiliter fit, id est, ut valeat ad eam
 „ salutem subditorum, quæ secun-
 „ dùm Deum est. Propter quod ait
 „ Apostolus: Qui Episcopatum de-
 „ siderat, bonum opus desiderat.
 „ Exponere voluit, quid sit Episco-
 „ patus: quia nomen est operis, non
 „ honoris. Græcum est enim, atque
 „ indè ductum vocabulum, quòd
 „ ille qui præficitur, eis quibus præ-
 „ ficitur superintendit, curam eorum
 „ scilicet gerens, ἐπι quippe super,
 „ σκοπὸς verò intentio est: ergò ἐπι-
 „ σκοπῆν si velimus, latinè superin-
 „ tendere

„tendere possumus dicere: ut intel-
„ligat non se esse Episcopum, quæ
„præesse dilexerit, non prodesse.

9. Consolationem Episcopis non eloquentibus præbet sanctus Martyr & Episcopus: (a) *Conspecto vestro Episcopo, &c. cuius obstupui modestiam, qui tacitus plus poterit, quàm alij qui plurima loquuntur.*

CONSIDERATIO XXII.

De divinissima unione Christi Iesu cum fidelibus per SS. Eucharistiæ Sacramentum.

I. **M**ulta forent dicenda de divinissima unione Christi Iesu cum fidelibus, per SS. Eucharistiæ Sacramentum, nisi altitudo mysterij deterreret, & pro explicatione venerabundum silentium persuaderet. Non licet tamen de hac unione
omnino

(a) *Epist. 9. Bib. Patr. 10. 1. pag. 85. B.*

omninò tacere, postquam de unione Iesu Christi cum fidelibus, per solam gratiam, cœptum est agi.

2. Offert se iterùm mirabilis per omnia Apostolus, dicens: (a) *Calix benedictionis; cui benedicimus: nonne communicatio Sanguinis Christi est, & panis quem frangimus, nonne participatio Corporis Domini est? Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus; omnes qui de uno pane participamus.* Duplicem statuit unionem: alteram, fidelium cum Christo; alteram fidelium inter se, & cum Christo. Neque enim fideles inter se uniuntur, nisi ut capiti suo: atque indè nec Christo capiti suo uniuntur, nisi etiam inter se uniantur.

3. Utramque illam unionem, vel potiùs unam, ad Christum & fideles pertingentem, docet obtineri participatione S. S. Sacramenti: ità tamen, ut unio fidelium inter se, prove-

(a) 1. Cor. 10. 16,

proveniat ex unione cum Christo ;
non autem unio Christi cum fide-
libus proveniat ex unione fidelium
inter se.

4. Ergò calix benedictionis, cui
benedicimus, nōne communicatio
Sanguinis Christi est ? Maximè his
sibi verbis & fidem facit, & horro-
rem. Eorum enim hujusmodi est
sententia : Quod in calice, hoc est,
quod de latere fluxit, & illius su-
mus participes. Nova est hujus Sa-
cramenti doctrina, & scholæ Euan-
gelicæ hoc primum magisterium
protulerunt, & Doctore Christo
primùm hæc mundo innotuit disci-
plina, ut biberent Sanguinem Chri-
stiani, cujus esum legis antiquæ au-
thoritas districtissimè interdicit: lex
quippe esum Sanguinis prohibet,
Euangelium præcipit, ut bibatur.
Si ista curiosè rimaris, non jam fi-
delis vocaberis, sed curiosus. Esto
fidelis, atque innocens ; & partici-
pa

pa plenissimâ fide.

5. Panis, quem frangimus, nonnè participatio corporis Domini est? Ipse naturarum Creator & Dominus, qui producit de terra panẽ, de pane rursus efficit propriũ corpus. Credamus ubiq; Deo, nec repugnemus ei, etiam si sensui, & cogitationi nostræ absurdum esse videatur, quod dicit. Superet sensum, & rationem nostram sermo, quæso, ipsius: quod in omnibus rebus, sed præcipuè in Mysterijs faciamus, non illa, quæ antè nos iacent, solummodò aspicientes, sed verba quoque ejus tenentes: nam verbis illius defraudari non possumus, sensus verò noster deceptu facillimus est. O divinissimum & sacrosanctum Sacramentum, obducta tibi significantium signorum opera dignanter aperi, & perspicuè nobis fac appareas, nostrosque spirituales oculos, singulari & aperto tuæ lucis fulgore imple.

6. Dice-

6. Dicebant murmurantes Judæi:
 (a) *Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum?* sed nos firmam fidem mysterijs adhibentes, nunquam, in rebus tam sublimibus, illud, *quomodo?* aut proferamus, aut cogitemus.

7. Cæterum non negamus, rectâ non fide, charitateque firmâ Christo spiritualiter conjungi, ut in præcedentibus est explicatum: sed nullam nobis conjunctionis rationem secundum carnem cum *Iesu Christo* esse, id profectò pernegamus, idque à divinis scripturis omninò alienum dicimus. Fias, ô fidelis, sumens corpus & sanguinem, concorporeus, & consanguineus Domini tui. Sic enim sumus Christophori; corpore ipsius & sanguine in membra nostra recepto.

8. Multi fideles sumus unus panis; unus panis cælestis, qui est *Christus*
Iesus

(a) *Ioan. 6. 52.*

Iesus. Sumus omnes unus panis, quia omnes de uno pane participamus. O miraculum! ô Dei benignitatem! qui cum Patre sursum sedet, in illo temporis articulo unus cum fidelibus efficitur. Fideles autem uniti *Christo Iesu*, etiam uniuntur inter se; quia participantes de uno pane, qui est *Christus Iesus*, unum corpus multi sunt; desinentes nimirum esse, quod erant; & facti in *Christo Iesu*, quod non erant: ut idem *Christus Iesus* esset in omnibus fidelibus, ipsique unum corpus in *Christo Iesu*.

CONCLUSIO.

1. **H**Abes, ô anima mea, undè spiritualis efficiaris, per scientiam nimirum *Iesu Christi*, Domini, & Salvatoris tui, in quo omnes thesauri sapientiæ sunt absconditi. Absit, ut aliquid scire velis, nisi *Iesum Christum*, & hunc crucifixum:

fixum : Esto de carne , & de ossibus Domini tui , ut sis membrum sub capite *Christo Iesu* tuo ; ab eo diligendus , quia unitus.

2. Ita hoc ages , & patieris , quod ipse dignatus est agere , & pati : cum ipso morieris , & sepelieris , cum ipso ad meliorem vitam transibis ; in ipso suscitaberis , & sedebis in cælestibus , felix nimium , si vita IESU manifestetur in carne tua mortali : si tu non amplius vivas , vivat verò in te Christus.

3. Erit fructus operis , si tuum vivere Christus sit : erit lucrum mori , si à terrenis affectibus expedita , verè desideres dissolvi , & esse cum Christo. Habe conversationem in cælis , undè Salvatorem expectas : sit tibi omnia *Christus Iesus* ; solatium , ut de nullo conqueraris ; merces , ut liberaliter condones ; divitiæ , ne terrena congreges ; honor , ut mundi honores contempnas ; deliciæ , ut carnis

nis

nis delicias proteras : ita enim in omnibus sufficiens eris , quia IESUS tibi sufficiet.

4. Conferva in te spiritum Christi, & considerans magnitudinem beneficij, noli unquam cessare à gratiarum actione. Æmulare ante omnia spiritum mansuetudinis, & pacis : instrue errantes in spiritu lenitatis ; & proximum tuum , sine gravi causa , ne contristaveris, cui benignitatem debes , & misericordiam , qualem *Christus Iesus* tibi clementer impendit.

5. Hoc agens , magnâ fruere libertate per spiritum Domini , fietque verè spiritualis , & conformis imaginis filij Dei.

DE CHRISTO

Intercessore, Mediatore, &
Advocato.

Epistolæ familiares quatuor.

I.

1.

Eministi discursus inter
non habiti, de Christo
Intercessore, de Christo
Mediatore, de Christo
Advocato: & quid interrogatus, tã-
quam discipulus à magistro, respon-
derim; sperans à te uberiores de-
clarationem; quam tamen, præter
opinionem, hucusque non obtinui.
Quia verò tunc imparatus respon-
di; volui interrogationem ulteriùs
discutere, & cogitationes meas hãc
Epistolâ consignare, ut differendæ
emendationis auferatur occasio.

2. Intercessor est, qui nullo jure
stricto

stricto pro altero postulat beneficium; quantumvis apud illum, quem interpellat, varia producat impendendæ misericordiæ motiva; & jura amicitia, quæ sibi cum interpellato sunt, ad obtinendam indulgentiam fortiter simul ac suaviter urgeat.

3. Mediator est, qui in hac materia & sponsor & fidejussor, solvens debitum rei; tum quò creditori satisfiat, tum quò debitorem liberet.

4. Advocatus agit pro jure rei ex justitia; differtque ab Intercessore, qui ex justitia nihil postulat; à sponsore mediante, qui pro reo satisfacit; ipse ex justitia postulans, & debitum non agnoscens.

5. Novi, & alias esse illorum terminorum acceptiones; sed epistolam scribo; illa tantum adferens, quæ proximè ad tuam quæstionem facere videntur.

6. A Prophetis abstraho. In Evangelio non agnosceremus *Christum Iesum* Intercessorem, nisi se exhibuisset Mediatorem. Quid profuisset intercessio, nisi mediatio divinæ satisfecisset justitiæ? & quamvis miserationes Dei super omnia opera ejus; misericordia tamen & veritas sibi obviant, ne aut hæc, aut illa inveniatur solitaria.

7. Officium Mediatoris Christi non completur, nisi lytro persoluto, nisi sanguine pretioso effuso, nisi animâ per mortem à corpore separatâ. (a) Hoc officium actionem habet, & passionem, ut in actione lex compleatur, justitia doceatur, ut per actionem beneficia distribuat, quibus divinus Mediator, qualis omninò requirebatur, agnosceretur: ut per actionem pro peccatoribus
inter-

(a) Vid. S. Anton. *Epist. 6. Bibl. Patr.*
tom. 4. pag. 30. B.

intercedat, pro inimicis interpellet:
 (a) *Qui in diebus carnis suæ, preces, supplicationesque ad eum, qui possit illum saluum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens, exauditus est pro sua reverentia. Non est exauditus, ut salvus fieret à morte, hoc est, ut non moreretur, qui ut salvus fieret à morte, absolutè non poposcerat; quemque oportebat per Sanguinem suum in Regnum suum introire. Pro universis peccatoribus supplicavit Iesus crucifixus, tanquam Intercessor: sed non tantùm tanquam Intercessor; erat enim Intercessor in complendo mediationis actu occupatus, lytrum offerens, debitum universi orbis exsolvens. Clamor validus filij, lachrymæ filij, quid non possunt apud Patrem? lachrymæ Intercessorem designant suadentem & moventem: clamor validus Mediatorem designat, dùm solutionem*

(a) *Hebr. 5. 7.*

nem debiti præstat, jure suo remissionem exigentem.

8. Sic & antecederet dicebat intercessor: (a) *Pater, dimitte eis, non enim sciunt quid faciunt.* Sic & dixit Intercessor ante Passionem: (b) *Ego pro eis rogo.* Et addit: *Non rogo, ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos à malo.* Multa quidem divinæ potestatis opera exercuerat Christus, etiam dimittendo peccata: sed in istis fungebatur officio; quod mediationis actu merebatur: idè de seipso testatur: (c) *Sicut dedisti mihi potestatem omnis carnis, ut omne, quod dedisti mihi, det eis vitam aternam.* Quod & repetit post resurrectionem: (d) *Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra.*

9. Itaque Mediator noster, in actibus mediationis occupatus, nunc Intercessorem agit rogando, nunc Mediatorem opera potestatis exercendo;

(a) *Luc. 23. 34.* (b) *Ioan. 17. 9. 15.*
(c) *Ioan. 17. 2.* (d) *Matt. 28. 18.*

cendo; quæ potestas est effectus mediationis. Officium mediationis implevit Christus patiendo, & semetipsum pro peccatis totius mundi offerendo (a) *Sanctificati sumus per oblationem Corporis Iesu Christi semel.* Et (b) *Ipse omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Vnus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum homo Christus Iesus.* Ideò (c) *Speramus in Deum vivum, qui est Salvator omnium hominum, maxime fidelium.*

10. Post completum officium mediationis & salvationis: non invenimus, inter Ascensionem & Resurrectionem, usum fuisse Christum officio intercessoris; neque enim decebat, præstito lytro, & soluto debito, per illum suaderi remissionem peccatorum, qui pro omnibus satisfecerat; & jure suo posset remissionem exigere, acquisitâ omni

potere-

(a) *Hebr. 10. 10.* (b) *1. Tim. 2. 4. 5.*

(c) *1. Tim. 4. 10.*

potestate in cœlo & in terra.

11. Ideò scriptum existimo: (a) *Si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem, Iesum Christum justum: & ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.* Non dicit, si quis peccaverit, intercessorem habemus apud Patrem, qui argumentis suadentibus misericordiam exoret. Longè est eminentiùs quod asserit: *Advocatum habemus apud Patrem.* Rationem addit, cur Christum dixerit Advocatum: quia *ipse est propitiatio pro peccatis nostris*, ipse pro omnibus passus est, pro omnibus satisfecit, sive præteritis peccatis, sive præsentibus, sive futuris: *non pro nostris autem tantum peccatis*, aut solorum fidelium, *sed etiam pro totius mundi*, etiam pro infidelium & ethnicorum peccatis,

12. Ergò advocatum habemus

G 2

apud

(a) 1. Ioan. 2. 1. 2.

apud Patrem, qui jure suo à Patre postulat gratias sufficientes universis peccatoribus dari, quibus possint à peccato converti, & ad justitiam redire. Non debentur istæ gratiæ peccatoribus, in se consideratis; absit. Debentur tamen peccatoribus, quatenus Christus pro eorum peccatis satisfecit: quatenus Christus se sistit Advocatum apud Patrem; promeritam à se gratiam jure suo exigens.

13. Habemus Advocatum apud Patrem *Iesum Christum* justum, quo postulante, ex meritis ipsius, sine meritis nostris, recipimur in gratiam. (a) *Iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem quæ est in Christo Iesu, quem posuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius.* Non habuissimus Christum Advocatum, nisi habuissimus Christum Mediatorem. Nam Advocati officium est, postulare

(a) Rom: 3. 24. 25.

lare quod iustum est, non rogare quod indebitum est. Non poterat postulare remissionem culpæ, & pœnæ, tanquam debitam; nisi antecedenter esset satisfactum pro culpa & pœna. Nec poterat pro culpa & pœna satisfieri, nisi per mediatorem Dei & hominum, hominem *Christum Iesum*; quem proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius. Consequenter Officium Advocati supponit officium Mediatoris. Itaque si peccavimus, habemus recursum ad Advocatum nostrum, *Iesum Christum* iustum; ut pro nobis postulet remissionem, qui præstitit satisfactionem; ut nobis postulet iustitiam, qui est iustus, & iustificans cum Patre suo.

14. Hæc sunt, quæ mihi cogitanti occurrunt; in quibus si displicentia non correxeris, non tantum mecum errabis; sed & meum errorem tibi haud sine causa imputave-

ro. Memento in tuis quietis precibus illius, qui dum Martham imitari plerumque cogitur, suavitates de pedibus Domini distillantes non intelligit, tanquam sine magna tranquillitate non perceptibiles.

8. Decem. 1664.

EPISTOLA II.

1. **A**Nno præcedenti fermè elapso, visum fuit per literas, si quidem possem, respondere petitioni tuæ, de Christo Intercessore, Mediatore, & Advocato. Cùm autem per hæc festa eadem recogitarem, cæpi inquirere; An sicut *Iesus Christus* est solus Mediator redemptionis nostræ, (neque enim Angelis vel Sanctis competit titulus Mediatoris, in ista significatione) ità sit solus Advocatus noster, interpellans apud Patrem pro nobis?

2. Legebam in Evangelio, dixisse

xisse Christum : (a) *Et ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, spiritum veritatis. Quid est Paraclitus, nisi Advocatus? Si ergo Spiritus sanctus nobis datur, ut Paraclitus; utique datur nobis, ut Advocatus. Si nobis datur, ut advocatus; habemus alterum apud Patrem advocatum, præter Christum.*

3. Perpendamus, in quem finem detur Paraclitus; & fortè elucescet, undè meritò dicatur Advocatus. Christus dicit, in hoc dari Paraclitum, *ut maneat vobiscum in æternum.* hoc est, quantum capio, ut nobis adsit, quemadmodum tutores, & curatores consueverunt pupillis, & minorennibus adesse, quorum jura assumunt defendenda. Ideò verò additur : (b) *Non relinquam vos orphanos.* Simul nos monet Christus infirmitatis nostræ, qui perpetuo indige-

G 4 mus

(a) *Ioan. 14. 16.* (b) *Ibid. v. 18.*

mus adjutorio, donec crescamus in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi; & simul spondet potentissimum Advocatum, qui tãquam tutor nunquam nos deserat.

4. Iterum dicit Christus: (a) *Paracletus Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quæcunq̃ue dixerit vobis.* Officium istius Advocati erit, ut nos doceat omnia, ut nobis omnia suggerat, quæcunq̃ue nobis Christus dixerit: in eo diversus ab Advocatis hujus mundi, quòd his sufficiat clientum suorum causas defendere, etiamsi ipsos clientes de justitia causarum suarum non instruant; divinus autem ille Advocatus & doceat omnia, & suggerat omnia, & in omnibus erudiat, quæ Christus nobis dixit, & in quibus justitia causæ nostræ fundatur.

5. Sed quomodo nos erudiet?

Paracleti-

(a) *Ioan. 14. 16.*

(a) Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre, spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me. Ecce, qui est Advocatus noster, iam simul est tutor, iam simul est pædagogus & instructor, iam simul est testis. Quid est, quod nobis testificatur? (b) Ipse spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filij Dei. Si autem filij, & heredes; heredes quidem Dei, coheredes autem Christi. De eodem dicit Christus: (c) Cùm venerit ille, (Paraclitus) arguet mundum de peccato & de justitia, & de iudicio. Judicat igitur Paraclitus, ut supremus iudex, à quo nulla datur provocatio; de omni iudicio hujus mundi iudicans, tanquam spiritus veritatis. Ità non repugnat, Deum esse advocatum, testem, & iudicem.

6. Deus Pater est iudex: (d) Annuntiabunt celi justitiam ejus, quoniam

G 5 Deus

(a) Ioan. 15. 26. (b) Rom. 8. 16.

(c) Ioan. 16. 8. (d) Psal. 49. 6.

Deus iudex est. Item : (a) Deus iudex iustus, fortis, & patiens. Deus Pater est testis : (b) Testimonium Domini fidele, sapientiam prestans parvulis.

7. Deus filius est iudex : (c) Deus iudicium tuum regi da, & iustitiam tuam filio regis. Item : (d) Ipse est, qui constitutus est à Deo iudex vivorum & mortuorum. Deus filius est testis : (e) Si ego testimonium perhibeo de me ipso, verum est testimonium meum. Item : (f) Ego sum, qui testimonium perhibeo de me ipso, & testimonium perhibet de me, qui misit me, Pater. Non diceret filius Dei rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis ; nisi & ipse esset advocatus, atque Paraclitus.

8. Spiritum sanctum esse iudicem, testem, & advocatum, iam ostendi. Dicitur autem Spiritus veritatis, quia est Spiritus Patris & Filij.

(a) Psal. 7. 12. (b) Psal. 18. 8. (c) Psal. 71. 1. (d) Act. 10. 42. (e) Ioan. 8. 13. (f) Ibid. v. 18.

lij. Nam sicut de Patre dicit Psalmista: (a) *In manus tuas Domine commendo spiritum meum, redemisti me Domine Deus veritatis.* Ità de seipso dicit Filius: (b) *Ego sum via, veritas, & vita.* Ipse etiam Spiritus sanctus, tanquam tertia S. S. Trinitatis persona, est Spiritus veritatis: (c) *In hoc cognoscimus Spiritum veritatis.*

9. Ergò Deus Pater iudex: Deus Filius iudex: Deus Spiritus sanctus iudex. Deus Pater testis: Deus Filius testis: Deus Spiritus sanctus testis. Deus Filius Advocatus: Deus Spiritus S. Advocatus. Ubi autem Deus Pater dictus sit Advocatus, in Scripturis non invenio.

10. His ita constitutis, sequitur, ut videamus, quomodo Spiritus sanctus agat Advocatum pro nobis. Dicit Apostolus: (d) *Spiritus adjuvat infirmitatem nostram: nam quid*
oremus

(a) *Plal. 30. 6.* (b) *Ioan. 14. 6.* (c) *1. Ioa. 4. 6.* (d) *Rom. 8. 26.*

oremus, sicut oportet, nescimus. Sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda, scit, quid desiderat Spiritus: quia secundum Deum postulat pro Sanctis. Spiritus S. postulat pro nobis, ut Advocatus: & postulat secundum Deum pro nobis. Non tantum rogat pro nobis, ut impetret misericordiam; non tantum intercedit pro nobis, ut suadeat clementiam, & liberalitatem; sed etiam postulat pro nobis, ut Advocatus, quod justum est postulari, quod æquitatis est ab eo dari, propter merita Christi, apud quem non est ulla iniquitas.

11. Hoc secundum Deum postulat, quod saluti Sanctorum convenit: quia justum est hoc dari, quod Christus pretioso Sanguine suo promeruit. Nos, tanquam parvuli, quid oremus, sicut oportet, nescimus: sed Spiritus sanctus adjuvat infirmitatem nostram, ut etiam nescientes;

tes;

tes, sicut oportet oremus. Nisi ille adjuvet, nunquam oramus sicut oportet; utpotè nescientes quid oporteat orare. Ipse autem si adjuverit, oramus sicut oportet; ut perfectiorem orationis nostræ totam tribuamus Spiritus sancti adiutorio.

12. Quamvis verò nos oremus, sicut oportet, à Spiritu sancto adiuti; non tamen ex ratione inscitie nostræ propriè postulamus: quia postulare intelligentis, & advocati est, justitiam debitè petentis. Ideò dicit Apostolus, non tantùm nos benè orare per Spiritus sancti adiutorium; sed & ipsum Spiritum postulare pro nobis, & ex consideratione meritorum Christi, tanquam ex justitia exigere pro nobis, quod saluti nostræ convenit. Quia verò exigit illud, tanquam Advocatus, instantissimè petens; dicitur postulare gemitibus inenarrabilibus.

13. Sed & nos certo modo postula-

sculamus cum advocato nostro, Spiritu sancto; nam & spiritus ejus, qui suscitavit IESUM à mortuis, habitat in nobis, ità ut actio Spiritus sancti postulantis, propter mysticam unionem, sit & nostra actio. Et ideò sequitur: *Qui scrutatur corda, scit quid desideret spiritus.* Dum dicitur, *qui scrutatur corda*, nostra actio innuitur: nam etiam cordis nostri est gemitus ille inenarrabilis; non ex abundantia cordis loquens, quemadmodum in humanis fieri consuevit; sed per abundantiam cordis de enixo desiderio testificans. Ità Deus Spiritus postulat secundùm Deum; neque Deum latere potest, quid postulet Spiritus, pro Sanctis postulans.

14. Itaque duos habemus apud Patrem Advocatos: *Iesum Christum* justum, qui est propitiatio pro peccatis nostris; & Spiritum sanctum; qui etiamsi non sit propitiatio pro peccatis nostris; lytro tamen à Filio Dei

Dei

Dei persoluto, ex iustitiâ, & secundum Deum postulat pro Sanctis,

15. Huic etiam illud cohæret, non requiri ad qualitatem Advocati, ut ipse satisfecerit pro reo: sed sufficere, quod sit satisfactum pro reo, undecunque proveniat ista satisfactio: dummodò sit persona diversa, quæ pro reo postulat: quia nullus dicitur sui ipsius advocatus: quamvis & pro se ipso possit postulare; siquidem sciverit, quid sit postulandum. Eidem cohæret; Sanctos propriè dici posse Advocatos nostros; non verò Mediatores.

16. Non est quod explicem, quanta sit consolatio homini Christiano, utrumque divinum Advocatum, Filium Dei & Spiritum sanctum, sibi habere intimè conjunctum, imò & inhabitantem, quantaque fiducia inde proveniat: illa enim meliùs docebit te unctio, quàm mea tenuis explicatio. Cæterum, ut & Epistolam

lam hanc emendes, rogo: quod si feceris, & tertiam, circa eandem materiam, dabo brevi. Vale: mei in tua pietate memor. 2. Jan. 1665

EPISTOLA III.

1. **P**Riori Epistola debitorem me constitui scribendæ tertiæ: videbatur enim de Advocatis nostris apud Deum esse ulteriùs agendum. Quod licet nunc aggrediar; sentio inexhausta esse Dei ergà nos beneficia: & illud de Advocatis esse tam copiosum, ut præter preces tuas utriusque Advocati, *Christi Iesu*, & Spiritus sancti indigeam patrocínio & adjutorio, ut vel modicum de eo perscribam.

2. Pauperes, si lite premantur, vel jure ipsis experiendum sit, supplicant Principi, ut Advocatus ipsis assignetur qui propter Deum gratis patrocinetur. Non tamen quis
acce-

accederet supplicare Principi, post notoriam offensam offenso, ut Advocatum concedat, qui crimen doceat esse virtutem, & delictum innocentiam, & transgressionem justitiam.

3. In hoc statu posteriore erant omnes homines post lapsum, qui & volutabantur in peccatis, voluntariâ inclinatione peccata peccatis cumulantes. Num peterent Advocatum à Deo, post prævaricationem? Sed hoc ipsum esset nova prævaricatio, injustitiam pro justitia velle defensam. Peterent misericordiam, à Patre misericordiarum non reconciliato? Obstabat justitia, cui satisfactum oportebat, & cui humana natura, æterno addicta supplicio, satisfacere non poterat.

3. Deus igitur misericors, cujus miserationes suprâ omnia opera ejus, usus est justitiâ, & punitione, quæ non tantum pœnam, debitum
pœnæ,

pœnæ, & dignitatem subeundæ pœnæ; sed ipsam culpam, atque offensam amoliretur.

4. Explicat illud Apostolus:

(a) *Omnia ex Deo, qui nos reconciliavit sibi per Christum: & dedit nobis ministerium reconciliationis, quoniam quidem Deus orat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, & posuit in nobis verbum reconciliationis. Pro Christo ergò legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur justitia Dei in ipso.*

5. Deus Christum Iesum, qui peccatum non noverat, qui erat innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, peccatum fecit, imponens ei omnes iniquitates nostras, ut eas, tanquam suas, ferret & expiaret: non ampliùs reputans delicta
nostra

(a) 2. Cor. 8. 18.

nostra, quò totum mundum sibi in Christo reconciliaret, Pro totius mundi delictis satisfecit IESUS, ne amplius reputaretur inimicus Deo. Totus mundus, per *Christum Iesum*, reconciliatus est Deo. Deus sibi in Christo totum mundum reconciliavit. Undè & necesse est, ut fructus istius reconciliationis ad totum mundum perveniat.

6. Quis ille fructus? ut non reputet Deus hominibus delicta ipsorum: ut non tractet illos, veluti inimicos; sed velut per Christum reconciliatos. Ità imputat. Deus satisfactiones Christi omnibus hominibus, tanquam si ipsimet pro suis delictis satisfecissent: neque enim non reputat delicta ipsorum, nisi quia reconciliati sunt; neque reconciliati sunt, nisi quia Deus in Christo eos sibi reconciliavit, mediante satisfactione Christi, quam pro totius mundi delictis sic accep-
tavit,

tavit, quasi esset ab ipso mundo præstita, pro quo erat à Christo præstita.

7. Protestantes nostri temporis, posuerunt totam rationem justificationis in non-imputatione peccatorum propter Christum: sed graviter errant. Nam *Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum.* Num totus mundus, per istam reconciliationem, justificatus est? Non reputantur toti mundo delicta sua; sed per hoc non justificatur totus mundus. Reconciliatur quidem Deo totus mundus per Christum, ita ut reputetur, quasi non peccasset: quò fiat capax accipiendæ gratiæ divinæ, & justificationis. Sed per hoc non justificatur.

8. Ostendo illud evidenter ex textu allegato. Postquam Apostolus dixisset, Deum in Christo reconciliasse sibi mundum, non reputans illis delicta ipsorum; mox addit:

addit:

addit : & posuit in nobis verbum reconciliationis. In quem finem posuit in Apostolo verbum reconciliationis ? Subjungit ; Pro Christo legatione fungimur , tanquam Deo exhortante per nos. Deus exhortatur omnes homines per Apostolum , tanquam per legatum suum , pro Christo legatione fungentem. Quid habet ista exhortatio ? Obsecramus pro Christo , reconciliamini Deo. Ut quid obsecrat Apostolus pro Christo , ut reconciliemur Deo ; siquidem Deus in Christo mundum reconciliavit sibi , non reputans illis delicta ipsorum ? An etiam reconciliati indigent novâ reconciliatione ?

9. Sed duplex est reconciliatio. Altera , quâ Deus reconciliavit sibi mundum , non reputans illis delicta ipsorum : per quam reconciliationem non ampliùs habentur inimici , sed capaces gratiarum , ex meritis Christi descendentium. Altera , quâ
vi prio-

vi prioris reconciliationis homines reconciliantur Deo per justificationem. Prior sine posteriore nec justificat, nec salvat. Ideò Apostolus tantâ sedulitate urget posteriorem reconciliationem, supponens priorem. Ideò dicit, se pro Christo legatione fungi, hoc est, nomine Christi hominibus intimare, priorem reconciliationem esse factam: hoc est, nomine Christi annunciare, IESUM esse Advocatum nostrum, cujus patrocinium imploremus. Ideò dicit, tanti faciendam esse istam intimationem & annunciationem, tanquam si ab ipso Deo, per præstitum beneficium prioris reconciliationis, offerente gratiam, pro obtinenda gratia posterioris reconciliationis, proveniret. Ideò obsecrat pro Christo, ne in vacuum gratiam prioris reconciliationis accipiat mundus; ne careat effectu posterioris reconciliationis,

(reconci-

(*reconciliamini Deo*) sine qua prior non prodest ad justificationem & salutem.

10. Antè priorem reconciliationem mundus non habet Advocatum apud Patrem; quia reputantur hominibus delicta ipsorum. Undè fieri non potest, ut ex justitia postuletur remissio, postuletur gratia, quâ ad justificationem & salutem perveniamus. Deus ex misericordiâ solâ reconciliavit sibi mundum per Christum: imposuit Christo totius mundi peccata, totumque mundum peccatorem; ut in Christo patiente & satisfaciente, mundum sibi misericorditer reconciliaret.

11. Factâ hâc reconciliatione, mundus recurrit ad suum Advocatum, monitus per Apostolos & Pastores Ecclesiæ, in quibus Deus posuit verbum reconciliationis, per quos nos exhortatur, qui & ipsi nos obsecrant, ut interpellemus Advocatum

tum

tum, pro obtinenda remissione peccatorum, pro gratia justificationis. Post cognitam reconciliationem, per Christum, & in Christo satisfaciente obtentam, monentibus, exhortantibus, & obsecrantibus Apostolis, atque Ecclesiæ Pastoribus, meritò peterent homines Advocatum sibi à Deo Patre deputari, qui gratias postularet, ex meritò Christi derivatas, quibus ad justificationis gratiam pervenirent; nisi misericors Mediator sese obtulisset Advocatum, quo patrocinate, sufficientes ad justificationem gratiæ non negantur.

12. Hæc, quantum existimo, est constitutio reconciliationis mundi cum Deo per Christum, & in Christo; & reconciliationis credentium, monentibus, & exhortantibus Ecclesiæ ministris, patrocinate Christo.

13. Sequitur, ut videamus, qualis

lis

lis sit posterior illa reconciliatio, quam Christo patrocinate obtineamus. Teste Apostolo, in eo consistit reconciliatio ista: *Ut efficiamur iustitia Dei in ipso Christo.* Hoc autem fieri non posse, nisi per unionem cum Christo, & participationem iustitiæ ejus, nemo negaverit. Quomodo verò sumus participes Christi, *ut nos efficiamur iustitia Dei in ipso;* nisi per hoc, per quod sumus Christi? Atqui per Spiritum Christi sumus Christi, teste rursùm Apostolo: (a) *Si quis Spiritum Christi non habet, hic non est ejus.* Ergò nos efficiamur iustitia Dei in Christo, quando accipimus Spiritum Christi, Spiritu Dei nostri habitante in nobis.

14. Et hoc est, quod dicit Apostolus: (b) *Si qua ergò nova creatura, vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova.* Hæc est iustitia Dei in Christo, si simus ejus: sumus ejus, si

H

Spi-

(a) Rom. 8. 9. (b) 2. Cor. 5. 17.

Spiritum Christi habeamus; si per Spiritum Christi transformamur in novam creaturam.

15. Errant gravissimè Protestantes, quando volunt hominem justificari per solam remissionem peccatorum, & imputationem extrinsecam meritorum Christi. Neque enim ullus justificatur, qui non est Christi; nec quisquam est Christi, nisi per Spiritum Christi, qui non facit novam creaturam.

16. Hæc ex occasione latiùs deduxi, ut judices, an rectè determinaverim tempus patrocinantis Advocati nostri *Iesu Christi*: neque enim parvi momenti videbatur, id ipsum pro viribus declarare. Video tamen, me necdum plenè satisfecisse quæstioni tuæ, de Advocato; & superesse materiam pro alia Epistola, quam proximè transmittam, siquidem Deus voluerit. Ora Deum, ut gratiam suppeditet; & Advocatum nostrum

nostrum, ut suo patrocínio scribenti opituletur. 14. Jan. 1665.

EPISTOLA IV.

1. **A** Summo nunc quartam Epistolam scribendam de Advocatis nostris apud Deum Patrem; ubi materia se offert solatio plena, universis ad hæreditatem cœlestem anhelantibus. Neque enim expectavit Pater, ut mundus, per Passionem Christi reconciliatus, nesciens quid roget, sicut oportet, sibi Advocatum peteret; sed eidem sponte suâ duos dedit Advocatos maximos, & potentissimos, sibi essentia æquales, *Jesus Christum*, & Spiritum sanctum.

2. Prævidit idipsum in spiritu Isaias Propheta, quando scripsit:
(a) *Parvulus natus est nobis, Filius datus est nobis.* Ideò natus parvulus ut esset

H 2

posse-

(a) *Isai. 9.6.*

possessio parvulorum: ideò natus Filius, ut esset proprietas filiorum. Magna dignatio, quando parvulus nobis nascitur, ut quicumque accipit possessionem parvuli, ex superbo fiat parvulus: magna dignatio, quando Filius datur nobis, ut quicumque accipit eam proprietatem, ex servo transmutetur in filium. Præstat illa admiranda, cum parvulo superborum conjunctio; cum Filio servorum adunatio.

3. Sed (a) factus est principatus super humerum ejus: & vocabitur nomen ejus, Admirabilis, Conciliarius, Deus, Fortis, Pater futuri seculi, Princeps pacis. Tantus ille est, qui natus est nobis parvulus, qui datus est nobis Filius. Hujus rei quotidie meminimus in tremendis mysterijs, quando post Consecrationem dicimus: Offerimus præclaræ Majestati tuæ de tuis donis ac datis, Hostiam

(a) Ibid.

Hostiam puram, Hostiam sanctam, Hostiam immaculatam, panem sanctum vite eterna, & Calicem salutis perpetua. Nostra possessio est, quam offerimus: quia Filius datus est nobis; qui ad contestandam divinam omnipotentiam, nostramque subjectionem, Deo Patri defertur.

4. Nihil erat dignum Deo, quod humana exiguitas offerret Deo: & de alieno quis offerat? Donavit nobis Pater parvulum, qui est Pater futuri seculi; ut mysticum sit parvulis sacrificium, & apud Deum Patrem acceptabile. Donavit nobis Pater Filium, qui est princeps pacis; ut mysticè immolatus, adoptionem filiorum confirmet.

5. Idem ille, nobis natus, nobis datus, Admirabilis voluit esse noster Advocatus: (a) *Advocatum habemus apud Patrem Iesum Christum iustum: & ipse est propitiatio pro peccatis*

H 3.

nostris.

(a) 1. Ioan. 2. 1.

nostris. Habemus illum apud Patrem
Advocatum, tanquam possessionem,
& proprietatem nostram. Advocatum
admirabilem : & qui semel factus
est propitiatio pro peccatis nostris,
semper manet propitiatio pro
peccatis nostris. Advocatum, qui
simul est Consiliarius in SS. Trinitatis
judicio, ne pœnitentes dubitemus
de obtinenda indulgentia. Advocatum,
qui est Deus de Deo, Lumen de Lumine,
Deus verus de Deo vero. Adversùs
impuritatem, Hostia pura : adversùs
terrenam contagionem, Hostia sancta :
ad emundandas maculas culparum
nostrarum, Hostia immaculata. Habemus
Advocatum fortem, qui nobis præstat
Panem sanctum vitæ æternæ, ne
deficiamus in peregrinatione hujus
vitæ : qui nobis porrigit calicem
salutis perpetuæ, ut potantes de
torrente voluptatis ipsius, salutem
perpetuam quodam modo prægustemus

6. Talis est possessio nostra, talis proprietas, talis Advocatus: ut infirmi confidant in forti; u creaturæ innitantur Deo; ut fluctuantes recurrant ad Consiliarium; ut simplices admirabilem complectantur: qui sicut est Princeps pacis, ita est pax nostra; futurus pater futuri seculi, si in parvulo nobis nato, fuerimus parvuli; si in filio naturali nobis dato, fuerimus filij adoptivi.

7. Sed quomodo erimus parvuli, in parvulo: filij in filio. Breviter respondeo: erimus parvuli in parvulo, si parvulum imitemur: erimus filij in filio, si filium imitemur. Parvulus voluit esse nostra possessio, nostra proprietas: simus vicissim parvuli possessio, filij proprietas. Erimus autem possessio & proprietas ejus per Spiritum Christi. Nam (a) *si quis Spiritum Christi non habet, hic non est ejus.* Qui autem Spiritum Christi habet, H 4 est

(a) Rom. 8. 9.

est Christi, est Christi possessio,
Christi proprietas

8. Spiritus Christi sic datur nobis, ut rursùm ipse spiritus sit nostra possessio, nostra proprietas: (a) *Dedit Spiritum suum Sanctum in nobis.* Non dedit eum ante passionem: (b) *Hoc dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum: nondum enim erat spiritus datus.* Postea verò datus est spiritus: (c) *Spiritus Sanctus, quem Deus dedit omnibus obedientibus sibi.* Deus obedientibus sibi dedit Spiritum sanctum, tanquam possessionem & proprietatem obedientium; ut divino parvulo (qui fuit obediens usque ad mortem) per obedientiam uniti, instar parvulorum obediunt Deo. Ita (d) *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum sanctum, qui datus est*

(a) 1. Ioan. 4. 13. (b) Ioan. 7. 39. Vid. S. Leon. Serm. 2. de Pentec. Bibl. Pat. Tom. 5. Patr. 2. pag. 854. D. (c) Act. 5. 32. (d) Rom. 5. 5.

est nobis. Deus est charitas, & ut charitas diffundatur in cordibus nostris, Spiritum sanctum nobis dedit, tanquam nostram possessionem, & proprietatem. Ideò dicit dilectus discipulus: (a) *Videte quantam charitatem dedit nobis Pater, ut filij Dei nominemur & simus.* Ergò sicut per obedientiam unimur parvulo, quando velut parvuli obedimus Deo: ità per charitatem & Spiritum sanctum unimur filio, ut diligentes Deum super omnia, filij Dei nominemur, & simus.

9. Hæc tanta nostra possessio, tanta proprietas, ut qui Deus est ab æterno, Spiritus sanctus, sit nobis datus ad obedientiam, & dilectionem; quem tristem non consoletur; quem consternatum non erigat; quem vacillantem non roboret; quem benè currentem non impellat; quem meditantem ad pedes Domini solitarium, non rapiat suprà se?

H 5

10. Ille

(a) 1. Ioan. 3. 1.

10. Ille idem Advocatus noster est sicut ostendi in alia Epistola. Sed sicut *Christus Iesus* ita est Advocatus noster, ut nobis sit datus, tanquam nostra possessio & proprietas: sic etiam Spiritus sanctus, velut noster Advocatus, est nobis donatus, tanquam nostra possessio & proprietas: (a) *Ego rogabo Patrem, & alium paraclitum dabit vobis.* Non tantum est nobis donatus *Christus Iesus*: non tantum est nobis donatus Spiritus sanctus: sed hic, & ille est nobis donatus, tanquam Advocatus: *alium paraclitum dabit vobis*, ut tam *Christus Iesus*, quam Spiritus sanctus, etiam in qualitate advocati, sit nostra possessio, nostra proprietas.

11. Necdum justificati implorant Advocatum *Iesum Christum*; quia ipse est propitiatio pro peccatis nostris: (b) *Qui semetipsum dedit pro peccatis nostris.* Justificati, ut liberentur à peccatis

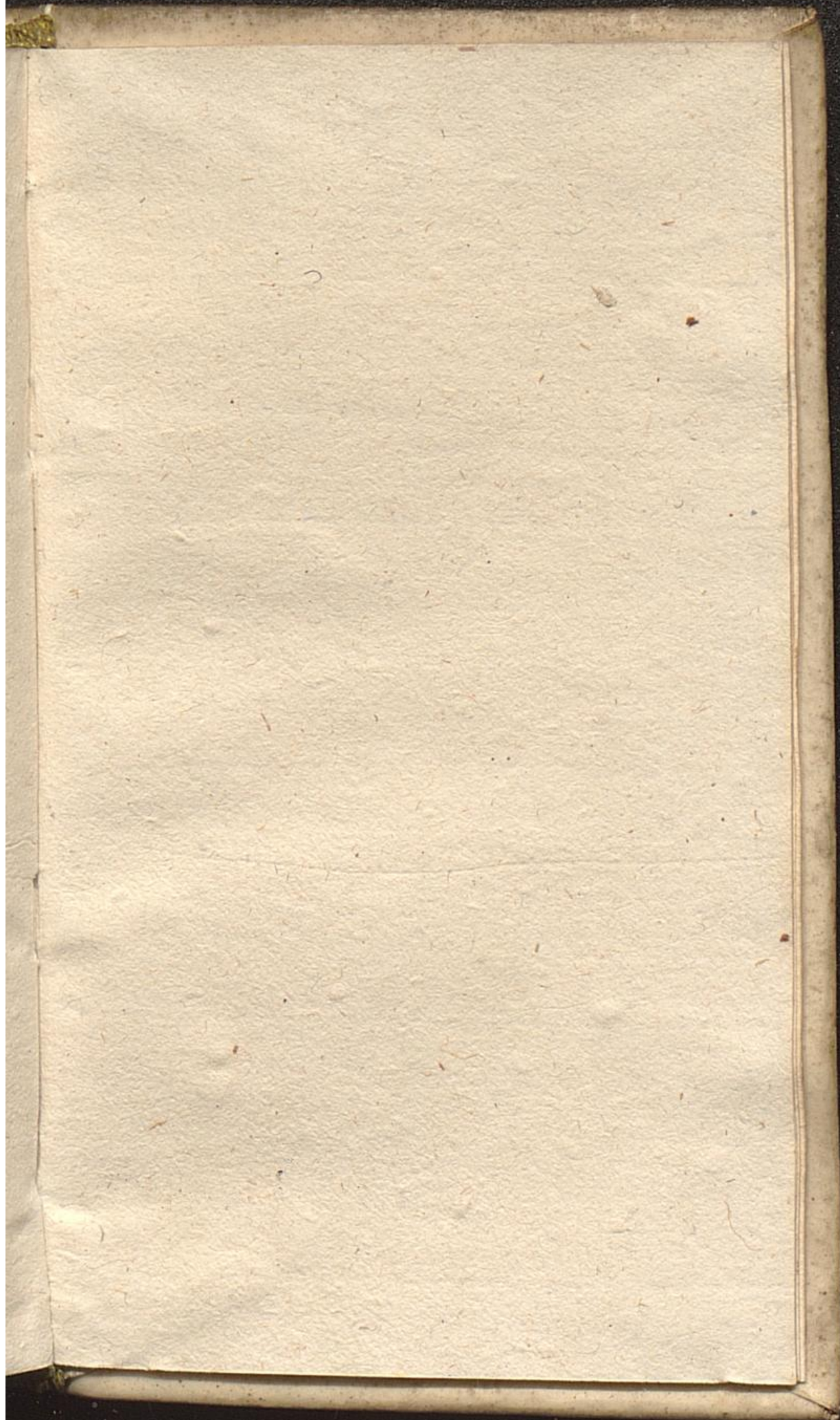
(a) *Ioan. 14. 16.* (b) *Gal. 1. 3. Tit. 2. 14.*

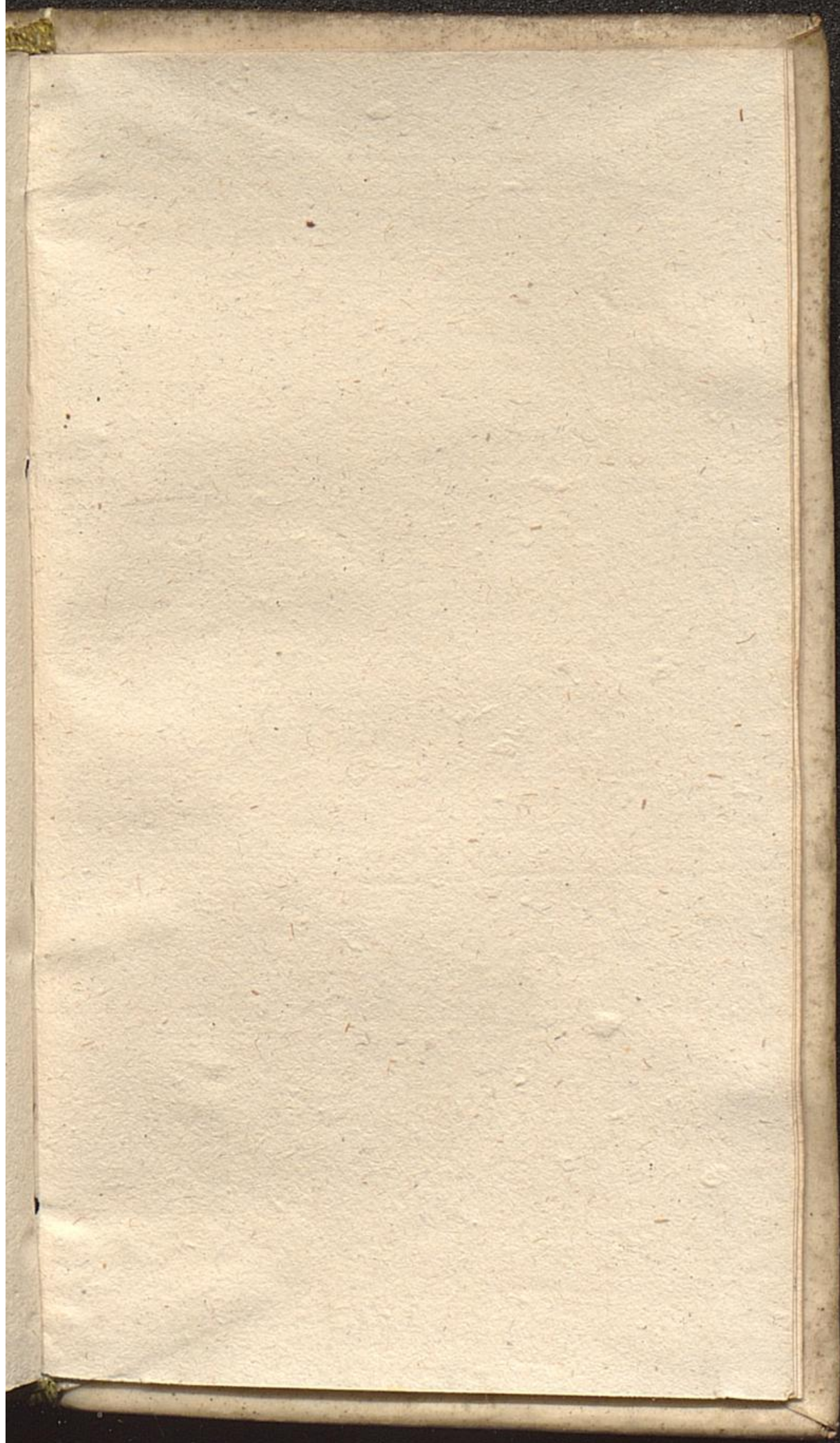
catis venialibus, etiam implorant Advocatum *Iesum Christum*, qui non solum est propitiatio pro peccatis nostris mortalibus, sed etiam pro venialibus. Idem iustificati, in tribulationibus suis, & præserventur à peccatis, insuper implorant Advocatum Spiritum sanctum; quò duobus Advocatis munitis, in tentationibus experiantur vocem Domini: *Sufficit tibi gratia mea*. Verè sufficit divina gratia, quæ tanta nobis præstat beneficia, ut quo modo majora præstare potuerit, non appareat.

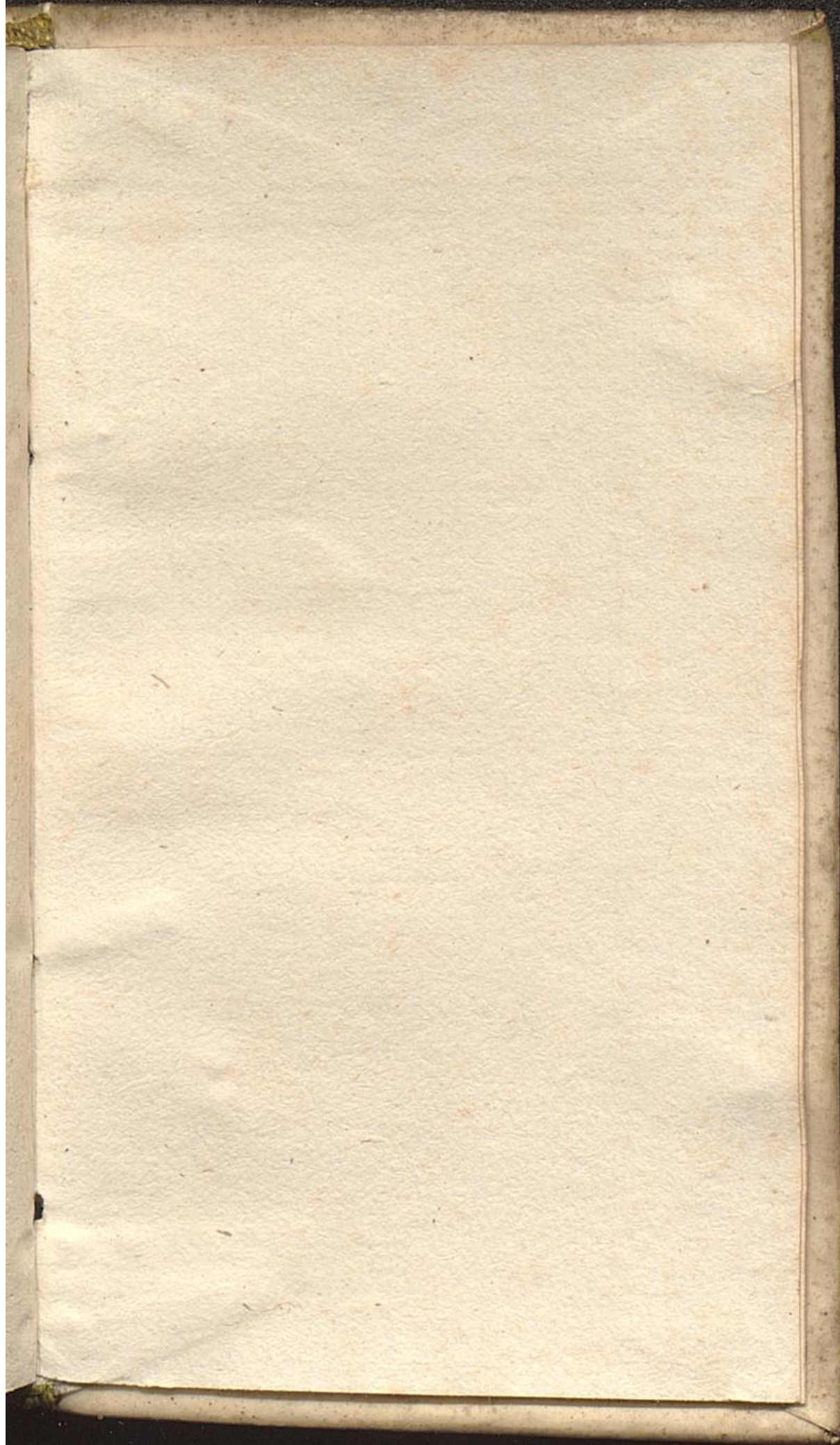
12. Sed agnosco, hæc non sufficere ad quæstionem tuam; quæ tamen poterunt sufficere charitati tuæ, ut errata corrigas, & imperfecta perficias, secundum gratiam tibi datam. Commendo me tuis precibus & sacrificijs; rogoque ut parvulo me commendes, ut sim parvulus; filio me commendes, ut sim filius. 21. Ian. 1665.

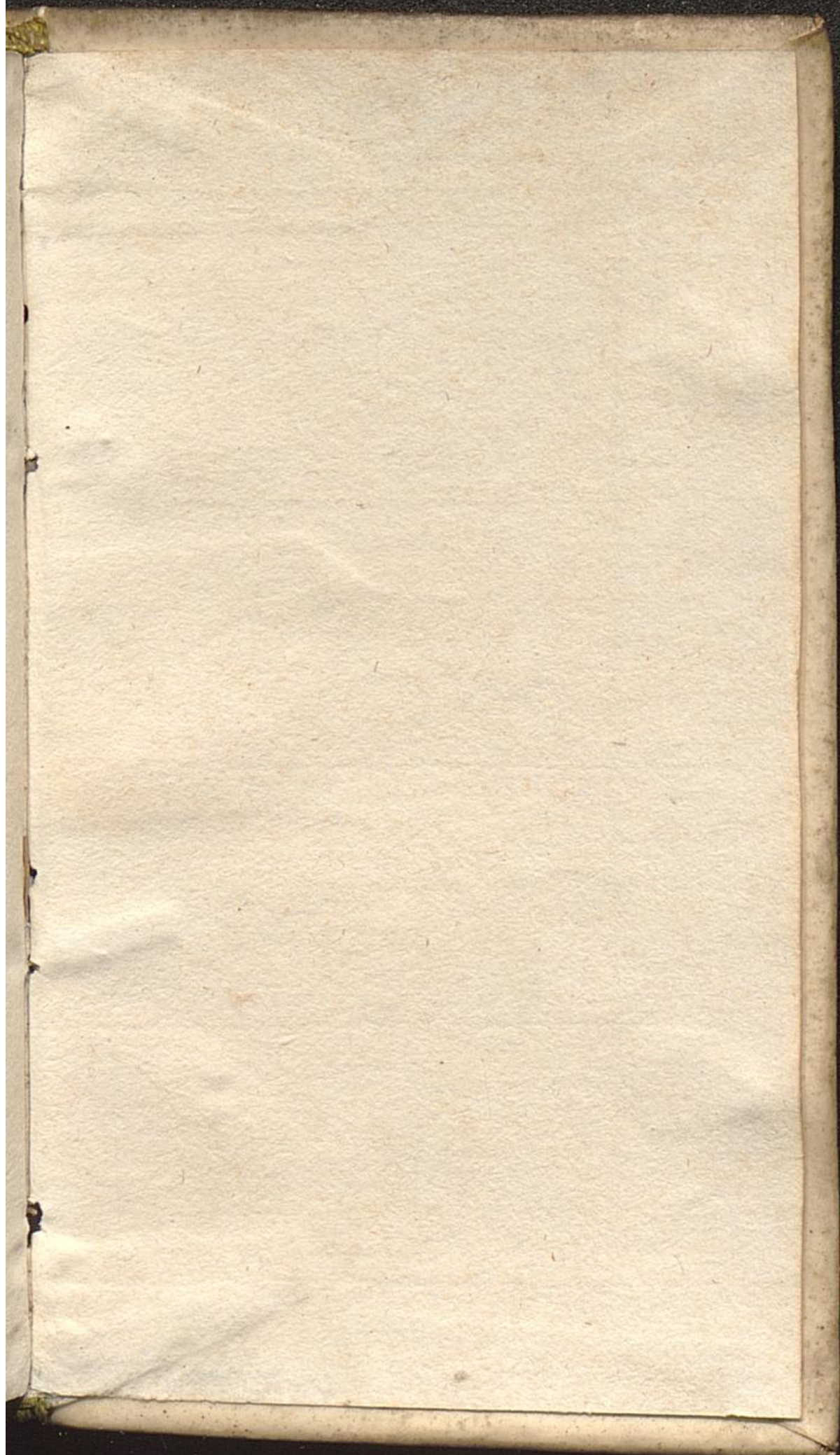
F I N I S.

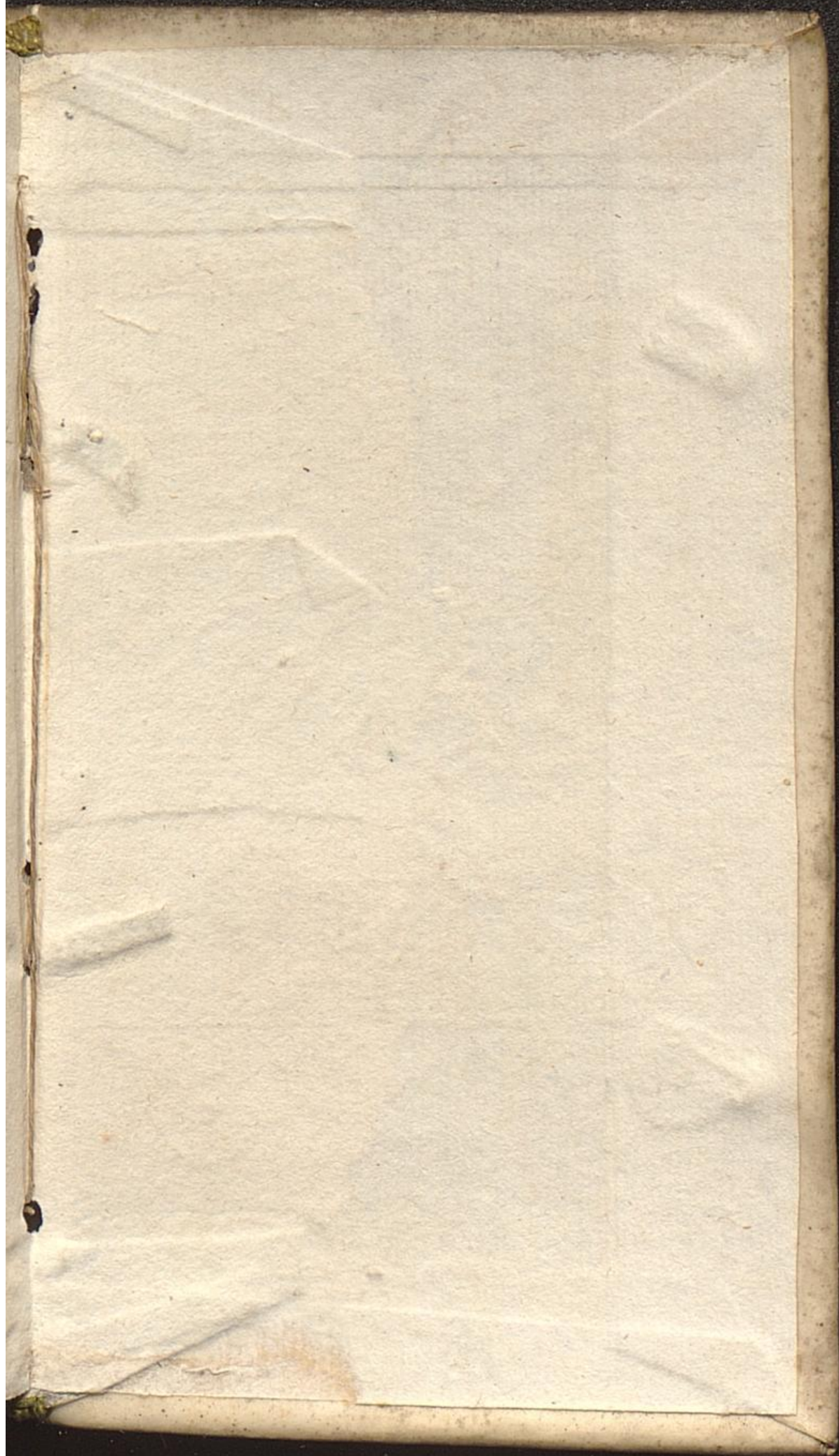
Vidit & approbavit AVB. VAN-
DEN EEDE, Cathed. Ecclesie
Ant. Can. & Archidiaconus
Lib. Censor.

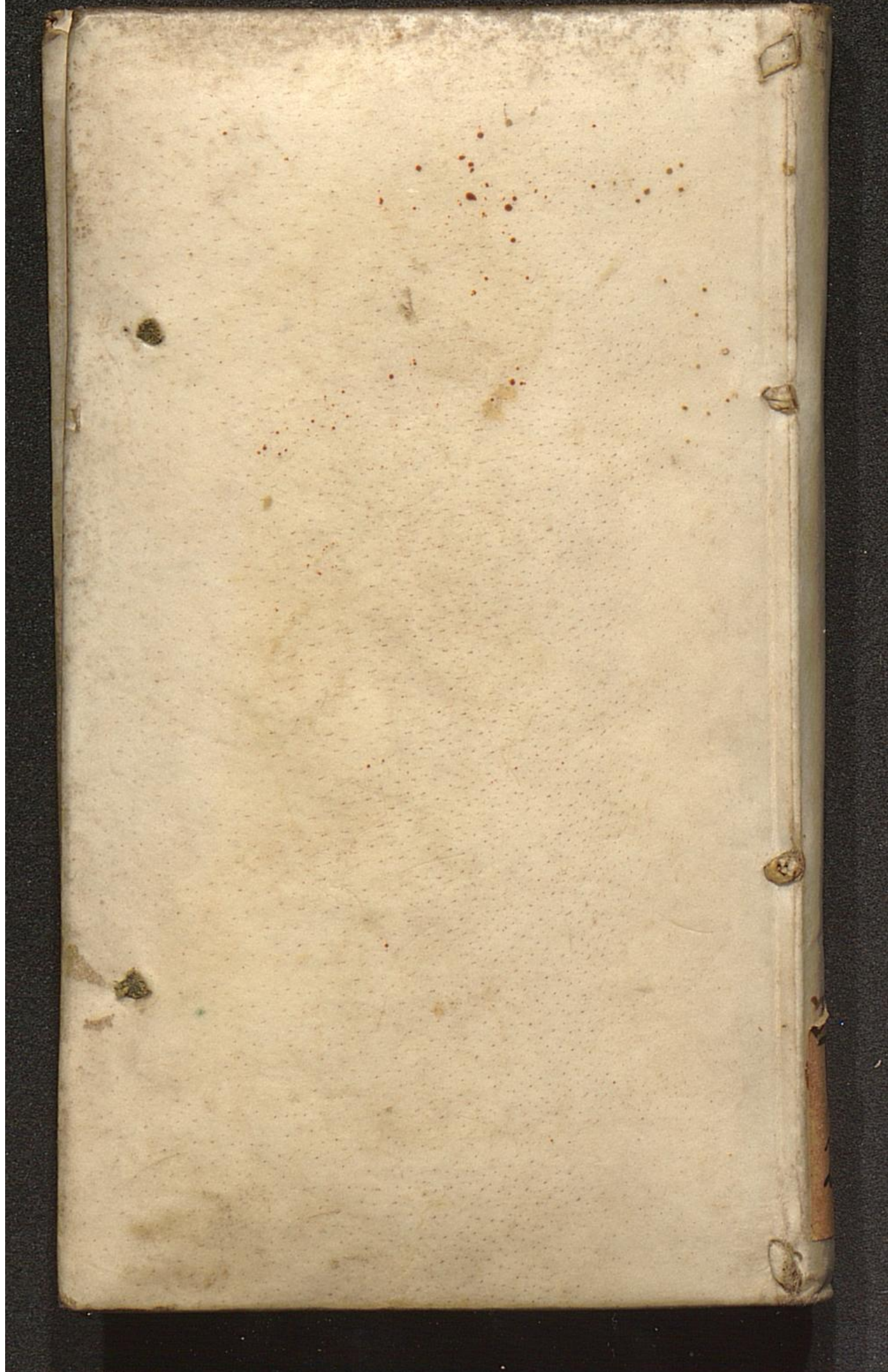

Th.
2901